

Ljudska skupšč. IRS
Aškerčeva
Ljubljana

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

DANES

mesečna slikovna priloga

„SLOVENSKI VESTNIK V SLIKI“

LETNIK VIII.

CELOVEC, PETEK, 7. AVGUST 1953

ŠTEV. 38 (589)

Deželni glavar Wedenig obsoja hujskaško gonjo

Zadnje nedeljo je na socialističnih zborovanjih na Rudi spregovoril deželni glavar Wedenig med drugim tudi k hujskaški kampanji v zvezi z dogodki majnika leta 1945 in h gonji proti dvojezičnemu šolstvu ter ostro obsodil netilce sovražstva in nasprotnike pomiritve v deželi. Stvarne besede, ki jih prinašamo v izvelečkih, so izzvale pri koroških šovinistih silno razburjenje, še prav posebno pri OeVP, ki je s tem ponovno potrdila, da so za njo v manjšinski politiki še vedno merodajne smernice Steina-cherja.

Tem bolj je treba zato upoštevati jasna izvajanja deželnega glavarja, ki je z vso odločnostjo ostro obsodil hujskaško propagando brezvestne klike, ki hoče z objavo še nepotrjenih in nepreverjenih dogodkov izza dni razpada tretjega rajha ustvariti med ljudstvom južne Koroške sovražno razpoloženje, da bi se vžgale nizke strasti in razdvojile vasi. Vedno so isti ljudje, je dejal deželni glavar dobesedno, ki skušajo s „krvavo mejo“ motiti odnose do južnega sosa-eda in socialistično politiko pomiritve.

Socialisti obžalujemo žrtve, predvsem nedolžne žrtve zamotanih razmer v majniških dneh leta 1945; spominjamo pa se tudi onih številnih milijonov, ki so bili poginani v veliko klanje narodov in so končali v masovnih grobiščih. Spominjamo se onih žrtev fašizma, ki so po stotisočih končale v plinskih celicah in bile

Varnostna direkcija naj preveri vesti o obstoju vojaških organizacij

Demokratska fronta delovnega ljudstva je z vlogo na varnostno direkcijo zahtevala, da varnostni organi točno preverijo vesti „Kleine Zeitung“, da „je južna Koroška torišče vohunov, agentov in titovih legionarjev“, da „dokazljivo obstojajo in delujejo na avstrijskem ozemlju organizacije militarističnega značaja, kot Dravska brigada partizanov“, da „je ena teh tajnih organizacij „Crna roka“ in podobno.

DFDL zahteva za primer, da te vesti niso resnične, — in o tem je prepričana — da se v interesu resnice in preprečitve nadaljnje neodgovorne hujskaške in sovražne propagande povzročitelje tega hujskanja, ki je pripravno, da zavede do sovražnosti zoper različne narodnosti in podpihuje prebivalce dežele k medsebojnim sovražnim razprtijam ter razburja javnost, prijavi pristojnemu državnemu pravdniku.

mučene in umorjene v koncentracijskih taboriščih! Zakaj tisk, ki je tako poln hlinjene pietete, ne omenja tudi teh žrtev?

Ko je nato izrazil, da ne služi niti miru v deželi niti potomcem žrtev, če se stalno znova odpirajo stare rane in da bi bilo razdobje razsodnosti in tolerance najdoslejnejši spomenik za te žrtve strašnega časa, je poudaril potrebo kaznovanja vseh tistih, ki so zakrivali krvave zločine ali jih omogočili in povzročili z denunciacijo. Po tej ostri obsodbi senzacionalnega tiska je nadaljeval:

Mi pa služimo domovini najboljšo, če gojimo prijateljstvo z vsemi narodi, s tistimi, ki so tisoče kilometrov od nas oddaljeni, in s tistimi, s katerimi imamo skupno mejo. Eno sredstvo mednarodnega sporazumevanja pa je jezik.

„Kleine Zeitung“ pred sodiščem

V ponedeljek, 3. t. m., se je začel prvi proces proti „Kleine Zeitung“, ki ga je povzročil tov. Janez Wutte-Luc.

Pri prvi obravnavi je odgovorni urednik „Kleine Zeitung“ Franc Genser izjavil, da inkriminiranih člankov ni niti pisal, niti bral, niti jih ni dal v tisk, temveč jih je napisal listov sotrudnik, ki velja za „strokovnjaka za južno-koroška vprašanja“ in uživa polno zaupanje uredništva. Na vprašanje sodnika dr. Schragla, ali je privravljen imenovati pisca, je izjavil, da noče izdati uredniške tajnosti

in je pripravljen nastopiti dokaz resnice. Za dokazilni predlog je njegov zastopnik dr. Rittler želel rok 14 dni, vendar mu je sodnik odmeril za to le osem dni časa, ker morajo biti priče listu itak poznane. Ob tej priložnosti se je izvedelo, da se nahajajo nekatere priče celo v Ameriki, Nemčiji, na Štajerskem itd.

Tožitelj zastopnik, znani dunajski odvetnik dr. Michael Stern, je zahteval na ugovor sodnika, da na podlagi le trditve samih ni mogoče zahtevati zaplembe dotičnih številk „Kleina“, tozadevno dostavitve pismenega sklepa sodišča.

Čim več jezikov kdo govori, tem bolj ugodno je zanj. Prav na meji bi morali te prednosti razumeti in se učiti jezika slovenskega in italijanskega sosedu in na ta način pomagati pri graditvi Združenih držav Evrope. Mladina nam bo nekoč hvaležna, če ji to omogočimo.

Socialisti smatrajo kot svojo dolžnost, da gojijo na Koroškem politiko, ki zahteva prvenstveno priznanje k Avstriji, demokraciji in svobodi. Nato sledi dolžnost, da zagotovimo naši lepi domovini nacionalni mir in s tem tudi trdno mejo.

Demokracija nas obvezuje vse, ki so dobre volje in ljubijo domovino, tudi k toleranci nasproti slovensko govorečemu prebivalstvu, ki se zaradi neodgovornega hujskanja deloma tujih in fašističnih elementov čuti kot manjšina.

Ob koncu pisarjenja „Kleine Zeitung“

„Kleine Zeitung“ se je, kakor vse kaže, končno izpisala. V dolgih nadaljevanjih je izlivala blato na partizansko borbo in na partizanske borce ter obrekovala in dolžila vsevprek napredne koroške Slovence in njihove organizacije in še avstrijske socialiste po vrhu. Prav s tem pa je dokazala, da ji ni tako za dozdevne zločine ob koncu nacistične vojne, temveč da ji gre predvsem za torpediranje politike tistih demokratičnih sil, ki si prizadevajo za dobre sosedske odnose z Jugoslavijo in s tem za nacionalno pomiritev v deželi. Pravilno je zato zapisala socialistična „Die Neue Zeit“, da je v to svrhu izbrala tudi čas pred napovedanim obiskom jugoslovanskega zunanjega ministra Popoviča in pred pričakovanim reševanjem vprašanja dvojezičnega šolstva. Zaradi nepredvidenih slučajev pa je ta njen poskus motenja teh razprav le udarec v vodo.

Kljub temu pa se nam zdi potrebno, da sedaj ob koncu te hujskaške in sovražne kampanje ugotovimo naslednje: **Gonja je šla samo proti naprednim silam ne glede na njihovo narodno pripadnost!**

Da so pisuni izzveli pri svojem blatenju svoje somišljenike v Mohorjevi hiši, se nam ob dejstvu, da stojijo za podjetjem „Kleine Zeitung“ poleg nekoga škofijstva še vidni funkcionarji nekdanje „Vaterländische Front“, ne zdi nič čudno. (Zato je verjetno Tednik v svojem zakasnelem tozadevnem uvodniku, ki s svetopisemskim primerom „ničvrednega in hudobnega hlapca“ v zadnji doslednosti sodolži tudi našega človeka, sramežljivo zamolčal ime svojega bratskega „krščanskega“ časopisa „Kleine Zeitung“). S tem pa, da so izzveli še posebno tudi kominformi zveste Slovence, ki so po njihovem seveda tudi pod nadzorstvom koroških titovskih agentov, so jasno pokazali, kaj je namen njihovega pisanja: z hujskanjem preprečiti na eni strani razbijanje še boljših odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo, na drugi strani pa preprečiti in uničiti na Koroškem sodelovanje naprednih sil ne glede na narodnost, ki je pri zadnjih volitvah dalo tako močan udarec razpihovalecem nacionalne mržnje. Prav pri tem pa sta jim koristna tako „Naš tednik — kronika“ kakor „Ljudski glas“, katerih „slovenska“ politika obstoja le v sovražstvu do nove Jugoslavije in v napadih na DFDL ter na socialističnega deželnega glavarja, ki da je odgovoren za gonjo proti dvojezičnemu šolstvu, kakor tudi za hujskanje „Kleine Zeitung“.

Demokratska fronta delovnega ljudstva je od vsega početka pravilno ocenila to gonjo in zavzela do nje odločno stališče. V zavesti nevzdržnosti zločinskih izmišljotin je z velikim čutom odgovornosti za našega človeka takoj opozorila državno pravdnikstvo na neodgovorno gonjo in tudi od varnostne direkcije zahtevala, da vestno zasleduje vse obdolžitelje in trditve „Kleine Zeitung“, jih preveri in nato po zakonu ukrepa. Čeprav do danes niti od ene niti od druge strani ni prejela odgovora, smo prepričani, da niti sodniške niti policijske oblasti ne bodo mogle mirno mimo teh pavšalnih sumničenj, če si nočejo naprtiti sumnje pristranosti in sodovornosti.

Zveza koroških partizanov pa je od vsega začetka sklenila, da sploh ne poseže v polemiko. Pri tem je izhajala iz gledišča, da naše ljudstvo ni nasedalo nacistični propagandi niti tedaj, ko jo je vodil sam mojster laži Goebbels in zato tudi ne bo nasedlo sedaj, ko jo vodijo vsaj v blatenju partizanov njegovi manjši učenci, pa čeprav so baje nekateri nekoč tudi resnično sedeli v njegovem ministrstvu laži in klevet. Iz izkušnje pa kot partizani tudi vedo, da takih klevetnikov ni mogoče prepričati z nobeno polemiko, pa če je še tako resnična in udarna, temveč samo z merjenjem sil z očmi v oči. Naši partizani ničesar nimajo skrivati; njihova borba je čista in svetla; niso poznali pobijanja izven borbe ne v hujših okoliščinah nacistične oblasti, o čemer lahko pričajo brezštevne nesumljive priče iz lastne

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „ROŽ“ V ŠT. JAKOBU

vabi na prireditev

Miklova Zala na zgodovinskih tleh

ki bo v soboto, dne 15. avgusta, ob 19. uri

v rojstni vasi Miklove Zale v Svatnah

Pridimo kakor pred dvema letoma spet vsi — iz Zilje, iz Roža, z Gur in iz Podjune — na veliko kulturno prireditev v Svatnah, kjer bomo gledali in poslušali slikovito povest o neomajni zvestobi in ljubezni do rodne zemlje, do matere govorice.

Na prireditvi nastopita tudi mladinska godba iz Litostroja in kvartet članov radia Ljubljana ODBOR.

Državna pogodba na dnevnem redu

Kaj hoče Moskva s svojo dejavnostjo v zadnjih dneh? — Sovjetske note Avstriji, Ameriki, Veliki Britaniji in Franciji glede avstrijske državne pogodbe — Zivahno razpravljanje v avstrijskih vladnih krogih

Ze zadnjič smo na kratko poročali, da je Sovjetska vlada predala avstrijskemu poslaniku v Moskvi noto, v kateri govori o možnosti obnove razgovorov za sklenitev avstrijske državne pogodbe, če se Avstrija odzove s strani zapadnih sil predlaganemu tako imenovanemu skrajšanemu osnutku, h kateremu je svojčas zavzela pozitivno stališče. Omenjena sovjetska nota se sklicuje na spomenico avstrijske vlade, ki jo je leta predala 30. junija t. l. vladi SZ. To spomenico, ki so jo držali doslej tajno, je ministrski svet na svoji seji v torek sklenil objaviti. Na isti seji je ministrski svet razpravljal o omenjeni sovjetski noti ter o drugi noti Sovjetske zveze, ki je bila predana avstrijski vladi dne 30. julija na Dunaju in s katero sovjetske zasedbene oblasti izražajo pripravljenost za naprej prevzeti s 1. avgustom oskrbo svojih zasedbenih čet v Avstriji nase ter tako razbremeniti avstrijski državni proračun. Ministrski svet je sklenil predložiti odgovor na sovjetsko noto o državni pogodbi, preden ga odpošle, glavnemu odboru parlamenta, ki ga je v to svrhu predsednik parlamenta dr. Hurdus že sklical za 19. avgust.

Samo 24 ur pozneje kot avstrijski vladi je Sovjetska zveza poslala enake note o državni po-

godbi tudi vladam Združenih držav Amerike, Velike Britanije in Francije. Tudi v teh notah zahteva umaknitev skrajšanega osnutka. Zapadne sile naj pristanejo na razgovore o avstrijski državni pogodbi na osnovi prvotnega osnutka, od katerega so se že svojčas zedinili v večini točk in so preostale le nekatere še nerešene.

V mednarodnih političnih krogih ni ostalo neopaženo, da se je sovjetska vlada obrnila najprej na Avstrijo, čeprav ni doslej bilo predvideno, da bi pri sami sklenitvi pogodbe avstrijska vlada sploh sodelovala. Pa tudi odpooved zahtev plačevanja zasedbenih stroškov tolmačijo bolj kot spretni manever napram Angliji in Franciji, ki jih še vedno sprejemata, kakor kot dejansko željo pomagati Avstriji z razbremenitvijo bičanja, saj izkoriščanje avstrijskih bogastev v raznih drugih oblikah po zasedbenih silah s tem še ni prenehalo.

Da se je Sovjetska zveza v načelu sploh pripravljena pogajati o državni pogodbi, to dejstvo je naletelo v Avstriji vsesplošno na ugoden odmev. Pričakovati je tudi, da bo avstrijski odgovor na sovjetsko noto tak, da bo Sovjetska zveza svojo načelno pripravljenost lahko ne-

ovirano potrdila s konkretnimi dokazi. Avstrija se gotovo ne bo krčevito držala skrajšanega osnutka, saj je zvezni kancler že izjavil, da gre za sklenitev državne pogodbe tako ali tako, na tej ali na oni osnovi, le da bo Avstrija po dolgih letih okupacije po osvoboditeljih končno enkrat svobodno zaživela kot neodvisna suverena država.

Pomembna pa je povrnitev na prvotni osnutek državne pogodbe kot osnovo za njeno končno sklenitev tudi za nas koroške Slovence, saj v skrajšanem osnutku ni bilo nikakega govora o zaščiti manjšinskih pravic, dočim so se na osnovi prvotnega osnutka velesile o tozadevni točki že svojčas sporazumele.

Če se zapadne velesile res ne mislijo več držati skrajšanega osnutka, kar v londonskih, pariških, washingtonskih in drugih časopisih na zapadu v številnih komentarjih dostikrat podarjajo, jim pač ne sme biti težko, da se ga tudi javno odrečejo in na ta način dokažejo, da iskreno podpirajo željo Avstrije najti izhod iz osemletnega zasedbenega režima, ki je brez dvoma veliko bolj pomemben kakor oblika državne pogodbe.

ga doživlja kot na primer pliberški Metnitz in drugi, zato jim tudi ni bilo treba pobijanja po razsulu nacistične vojne mašinerije, ko so kot zavezniška vojska vršili zasedbeno oblast. Kakor so prejeli prej smelo vsako borbo proti številčno neprimerno močnejšemu sovražniku, tako so jo sprejeli tudi zdaj in tirali „Kleine Zeitung“ pred sodišče, da dokaže svoje zločinske obdolžitve. Čudno le, da je ves tisk, ki je podpiral hujskaško „Kleine Zeitung“ in klevehtal, da „Titovci“ ščitijo morilce in zločince in kličejo državnega pravdnika na pomoč, čez noč umolknil in ni črnil niti besedice o procesih, ki so jih izzvali partizani. Sedaj je zadeva pred sodiščem in smo radovedni, kako bodo brezvestni pisuni vse svoje gorostastne izmišljotine dokazali.

Čim je namreč „Kleine Zeitung“ izvedela za tožbe, se je začela potegovati nazaj. Naenkrat ve, kako se je razvila partizanska borba, čeprav so z njo nacistični zločini kot izseljevanje, kaceti, požigi, pobijanja, obglavljanja, skrunjenja mrtvih itd. le napačni prijemi reševanja „slovenskega vprašanja“; naenkrat razlikuje med krivci in nedolžnimi; začne preklicavati in olepšavati; je celo za pomiritev in mir v deželi... Pred sodiščem je odgovorni urednik izjavil, da članek pred tiskom niti ni poznal, niti ni bral, bo pa prinesel priče iz Amerike, iz Nemčije, iz Štajerske in ne vemo od kod še. Pa to bo razjasnila obravnava...

Toda osebne obdolžitve so le pristranska reč procesov, ki so jih posamezni obdolženci vložili proti brezvestnim pisunom zaradi žaljenja časti. Je pa še druga, bolj važna, ker splošna zadeva. Kdo bo nastopil na primer proti pavšalnemu sumničnemu velikemu delu našega ljudstva in proti zločinskemu blatenju naše junaške partizanske borbe? Avstrijski zakonik žal organizacijam za to ne daje možnosti. Tega se zavedajo tudi majhni pisuni in dolžijo zaradi tega vseprek. In vendar je ob tej gonji toliko nerazčiščenih stvari, ki nujno terjajo razčiščitve!

Zamislimo se nazaj v čas razpada nacistične vojske: Koliko pokopanih upov in razočaranj na strani nacističnih zarukancev! Koliko vojakov, ki so hoteli domov, je končalo svoja življenja na drevesih ob raznih frontah in še posebno na Tirolskem, Štajerskem in Koroškem ali pa od kroglj SS-ovskih patrolj, ki so na te načine „kaznovali“ vse „dezertarje“! Kaj, ko bi „Kleine Zeitung“ prinesla te slike iz Labotske doline iz časa po 8. majniku 1945? Koliko borbe za vso dolgo pot srečno rešeni „plen“ iz raznih okupiranih držav med povlačujočo se in bežečo mešano nacistično vojaško druhaljo! Koliko mrtvih nemških vojakov, ki vede ali nevede za povelje niso predali orožja, kakor je to predpisala kapitulacija! Pri tem je treba poudariti, da se prav na Koroškem nacistična vojska dolgo ni hotela vdati in so bile še 12. majnika 1945 ponekod, kakor pri Humberškem mostu, močne borbe med partizani in SS-ovci! Koliko nasilja „belgardistične črne roke“ nad svojimi nasprotniki tudi na Koroškem! Koliko denunciacij od strani tistih, ki gre vedno s tistim, ki je trenutno na oblasti! Koliko sramotnih prilizevanj nacističnih veljakov zmagoviti partizanski vojski in britanski zasedbeni oblasti!

Vsa ta in še mnoga druga vprašanja zahtevajo razčiščitve — šele potem bi lahko kdo nastopil kot sodnik tistih žalostnih dogodkov. Brez dvoma bi potem „Kleine Zeitung“ ne bila med tistimi, ki bi o tem pisarila, kakor nič ne piše o še mnogo bolj strašnih dogodkih med nacistično dobo.

Če pa bi hoteli mi pisati o tem in igrati sodnika, kdo je bil morilec in kdo denunciant, bi zadeva za marsikoga ne bila prijetna. Francozi so na nemško pritožbo zaradi raznih nekorektnosti njihovih zasedbenih sil odgovorili, da je pritožba popolnoma neutemeljena in da niti nočejo primerjati te eventualne protizakonite ukrepe z nepopisljivimi zločini, ki jih je nemška zasedbena sila zakrivila nad francoskim ljudstvom. Kako neprimerno bolj grdo in zločinsko se je ravnalo s slovenskim ljudstvom, je menda vsemu svetu znano dovolj. Vse to bi morali brez dvoma pomisliti in upoštevati tudi novinarji z odgovornostjo, če bi jim bilo v resnici za razčiščenje dogodkov leta 1945 in ne le za borbo proti uspešnemu utrjevanju naprednih demokratičnih in miroljubnih sil na Koroškem.

Rio de Janeiro. — Južnoameriški državi Chile in Argentina sta sklenili pogodbo o gospodarski zvezi. Pogodbo sta osebno podpisala predsednika obeh držav, Peron in Ibanez, ki upata, da so s tem postavljeni prvi temelji za bodoče tesno gospodarsko in politično sodelovanje vseh držav Latinske Amerike.

Atene. — Proti osnutku novega poostregega tiskovnega zakona v Grčiji je protestiralo več atenskih časopisov, ki povečini podpirajo vladno opozicijo. Novinarji smatrajo novi zakonski osnutek kot nedovoljeno omejevanje tiskovne svobode.

Premirje na Koreji je le prvi korak k dejanskemu miru na Daljnem vzhodu

V dobrem tednu se bo sestala Generalna skupščina Organizacije Združenih narodov, ki naj v roku 3 mesecev po podpisu korejskega premirja pripravi politično konferenco za sklenitev miru. Ne Generalna skupščina, ne politična konferenca ne bosta imeli lahkega dela. Čeprav se ne bo ne tu ne tam razvijala diskusija pod vtisom grmenja vojne vihre na Koreji, pa bo menda bolj zamotana kot vse dosedanje diskusije, saj se bo morala loviti vseh kočljivih vprašanj, ki so jih doslej odlagali na čas po sklenitvi premirja.

Tu ne gre le za nasprotja med sovjetskim blokom in ostalim svetom, temveč tudi za resne razlike v pogledih na rešitev daljnovzhodnih problemov med ZDA na eni strani in njihovimi zavezniki in drugimi miroljubnimi državami na drugi. Razlike se kažejo že pri vprašanju, o čem naj politična konferenca razpravlja. Ali samo o Koreji, kot zahtevajo ZDA, ali pa tudi o ostalih perečih vprašanjih Daljnega vzhoda, brez rešitve katerih, po mnenju večine drugih držav, ne more biti govora o resničnem miru v tem delu sveta? To so sprejem LR Kitajske v OZN, Formoze in podpiranje Čangkajska, japonska mirovna pogodba itd.

Od sodelovanja dežel izven sovjetskega bloka bo precej odvisno, ali bo politična konferenca korejskemu narodu omogočila, da sam, na demokratičen način in brez vmešavanja od zunaj, doseže svojo nacionalno in državno enotnost in vlado po svoji volji, ali pa bodo zmagale težnje, ki zahtevajo golo razširitev južnokorej-

skega režima na severno Korejo ali pa narobe, torej tendence, ki so pred leti v bistvu zakrivilje pravkar končano vojno. Gotovo je, da že sama sklenitev premirja, ki pa je le prvi korak k dejanskemu miru, dokazuje premoč miroljubnih sil, ki zahtevajo prvo rešitev. Toda vprašanje je, ali sklepi konference ne bodo le boljši ali slabši kompromis.

Nekaj manj kot tri mesece je še do politične konference. V tem času bo na korejsko vojno mogoče gledati že z večje perspektive, ki bo morda dovoljevala jasnejšo in treznejšo diskusijo. Toda prav malo verjetno je, da bi do tedaj prišlo tudi do večjega razčiščenja pogledov v ZDA, ki so močno pod vplivom reakcionarnih krogov, sovražnih že sami diskusiji o sprejemu Kitajske v OZN in o morebitnem odstopu od reakcionarnega režima Sing Man Rija. Kritika, s katero je bila v britanskem parlamentu sprejeta nedavna izjava ameriškega zunanjega ministra Dullesa o nepopustljivosti ZDA in pripomba Churchillovega namestnika Butlerja, da so OZN družina narodov, ne pa protikomunistična zveza, pomenita opozorilo Washingtonu, s katerim se strinja velika večina držav izven sovjetskega bloka.

Prav bi bilo zato, da bi na politični konferenci bilo zastopano čim več teh držav in ne le ozka družba velikih, saj bi s tem bila povečana njena demokratičnost in zmanjšana možnost morebitnega pogajanja na tuj račun in oživljanja pogubnih metod razdeljevanja interesnih področij.

Zunanji minister ZDA Dulles v Seulu

Na čelu ameriške vladne delegacije je v torek prispel v glavno mesto Južne Koreje Seul zunanji minister John Foster Dulles. V sredo se je prvič sestel s predsednikom Južne Koreje Sing Man Rijem, da z njim vodi razgovore o bodočnosti Koreje. Kakor poročajo, sta se Dulles in Ri baje že pri prvem razgovoru sporazumela, da bo politična konferenca, ki naj po določilih premirja odloča o bodočnosti Koreje, meseca oktobra, ni pa še določen kraj in točen datum konference.

Razen o bodočnosti Koreje bosta oba držav-

nika predysem obravnavala in morda tudi že podpisala varnostni pakt med ZDA in Južno Korejo, ki ga je zahteval Sing Man Ri kot enega izmed pogojev, da prizna sporazum o premirju. Izvedenci obeh strani so trenutno na delu, da izoblikujejo besedilo tega pakta.

V londonskih političnih krogih skeptično gledajo na Dullesovo potovanje v Korejo ter izražajo bojazen, da bi Južna Koreja in Amerika skupno krenile na pot, ki ne bi koristila zaželjenemu uspehu bodoče politične konference in miru na Daljnem vzhodu.

Sovjetska zveza načelno za konferenco zunanjih ministrov

V svojem odgovoru na povabilo zapadnih sil h konferenci štirih zunanjih ministrov je Sovjetska vlada v sredo izrazila svojo načelno pripravljenost sodelovati na tej konferenci. Pač pa zahteva razpravljanje o vseh perečih svetovnih vprašanjih in ne le o nemškem problemu, kakor so predlagale zapadne sile. V tem odgovoru tudi spet povezuje avstrijsko z nemškim vprašanjem, ko pravi, da bi zadovoljivi rešitvi nemškega vprašanja lahko sledila tudi srečna rešitev avstrijskega. To dejstvo je nekoliko vznemirilo avstrijsko in zapadno javnost.

Ameriški republikanski prvak Robert Taft umrl

Po daljši bolezni je v petek minulega tedna umrl senator in vodja republikanske skupine v ameriškem senatu Robert Taft.

Kot politik je Taft postal znan zaradi svoje stalne in odločne opozicije proti Rooseveltovi politiki. Bil je namreč prepričan izolacionist in je vedno trdil, da Amerika lahko živi sama zase. Svoj nekdanji ugled pri množicah pa je

zgubil zaradi znanega Taft-Hartleyevega zakona, naperjenega proti delavskim pravicam. Pred lanskimi predsedniškimi volitvami v Ameriki je bil tekmeč sedanjega prezidenta ZDA Eisenhowerja za imenovanje republikanskega kandidata, pa je na kongresu republikancev julija lani propadel. Zaradi Taftove smrti imajo republikanci v senatu trenutno eno mesto manj kot demokrati.

V ponedeljek se je predsednik Eisenhower s člani ameriške vlade poslovil na Kapitolu v Washingtonu od umrlega senatorja, ki so ga nato prepeljali z letalom v njegov rojstni kraj Cincinnati. Tam je bil v torek pogreb, katerega so se udeležili samo člani Taftove družine in njegovi najožji prijatelji.

Republikanski senatorji so medtem že izvolili za Taftovega naslednika in novega voditelja republikanske skupine v senatu Williama Knowlanda.

Darujmo za spomenik padlim partizanom!

Kot žrtve so padli
v borbi za nas...

Prispevke pošiljajte na naslov Zveze koroških partizanov, Celovec, Gasometergasse 10.

Velik jubilej slovenskega planinstva

Več kot polovica vseh članov našega Slovenskega planinskega društva se je minulo soboto in nedeljo udeležila II. medrepubliškega planinskega tabora in z njim povezane proslave 60-letnice slovenskega planinstva pri Aljaževem domu v Vratih pod Triglavom. To je vsekakor dokaz, da se slovenski planinci na Koroškem čutimo eno z brati planinci onstran meja, saj naše mlado društvo ni prvi začetek in zarodek slovenskega planinstva na Koroškem, marveč hoče in mora le obnoviti in nadaljevati planinsko tradicijo, ki jo nam izročča že pred prvo svetovno vojno obstoječa znana in slovita Žiljska podružnica tedanjega Slovenskega planinskega društva.

V dveh skupinah, prva z motornimi vozili preko Koroškega sedla in druga z vlakom skozi karavanski predor, smo minulo soboto popoldne odpotovali v Vrata pod Triglavom. Tam so nas že pričakovali in kaj kmalu — saj je bilo že precej pozno, ko smo prišli k Aljaževemu domu — se je začel prvi del proslave. Z okoli 1500 raketami so priredili veličasten ognjemet, ki je razsvetlil vso kraljestvo Triglava, v kolikor ga je videti z Vrat, zlasti lepo pa znamenito severno steno. Žal je megla zakrivala vrh Triglava in se razsvetljena od raket spuščala kakor žareča zavesa v dolino. V soboto zvečer so bili na več mestih na prostem še pevski in folklorni nastopi ter „planinski kino“. Splošno ljudsko veselje s planinskim rejem, ki bi naj sledilo prireditvam, pa je pokvaril dež in smo morali zbežati pod svoje šotore ali pa v Aljažev dom. Kljub temu pa vesela razigranost ni prenehala do pozne noči.

Vreme je nagajalo do jutra. Ko je pa nekoliko prenehalo deževati, se je začelo veliko zborovanje planincev, na katerem je imel slavnostni govor predsednik Planinske zveze Slovenije tov. Fedor Košir. Nato je govoril

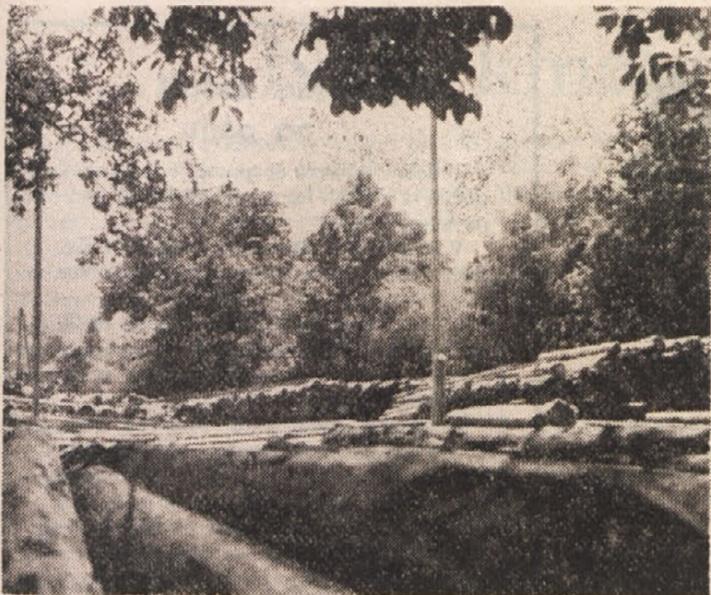

predsednik Izvršnega sveta LR Slovenije, tov. Miha Marinko, ki je planincem čestital k njihovi proslavi ter poudaril, da so vedno predstavljali močan faktor v borbi za neokr-

njenost svojih gora in s tem tudi za neodvisnost svoje domovine. Svoje pozdrave in čestitke so izročali tudi predstavnik Jugoslovanske ljudske armade, predsednik Planinske zveze Jugoslavije in predstavniki planinskih organizacij ostalih ljudskih republik, Slovenskega planinskega društva Celovec, Slovenskega planinskega društva v Trstu, zastopnik Splošne zveze planinskih društev Avstrije, predsednik Deželne zveze turističnega društva „Die Naturfreunde“ za Koroško ter zastopnik italijanskih planincev.

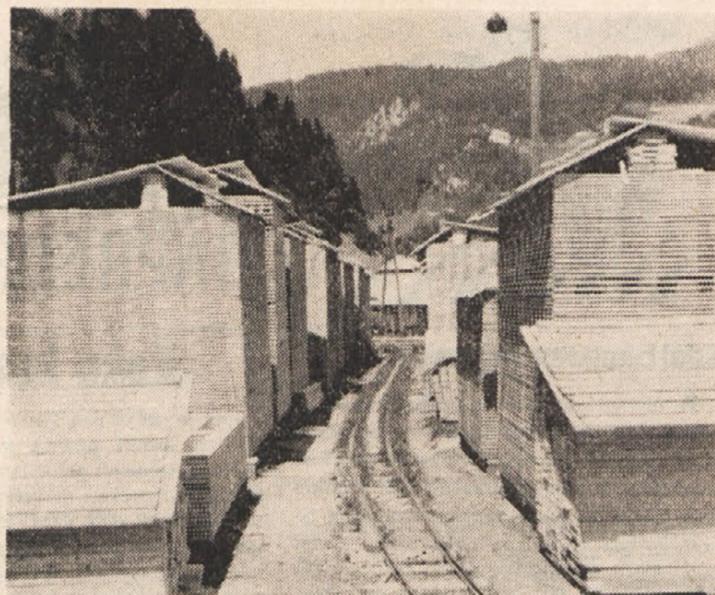
Po podeljevanju štirih zlatih in 23 srebrnih značk najzaslužnejšim slovenskim alpinistom, je bil na poti od Aljažvega doma na Triglav odkrit spomenik v narodnoosvobodilni borbi padlim slovenskim planincem. Odkritje spomenika, ki je edinstven in značilen v obliki velikega gorskega klina zabitega v skalo, je spremljala slovenska himna ter topovske in puške salve častne čete graničarjev.

Zaradi službenih obveznosti doma se večina udeležencev članov našega Slovenskega planinskega društva ni mogla udeležiti izletov na Triglav in njegovo gorovje, ki so bili na sporedu v nedeljo popoldne in naslednje dni. Prav tako se žal nismo mogli udeležiti odkritja spomenika pesniku slovenskih gora dr. Juliju Kugyju, ki je bilo v ponedeljek v Trenti. Vsekakor pa je naša udeležba v preko pričakovanja velikem številu na II. medrepubliškem planinskem taboru in proslavi 60-letnice slovenskega planinstva ponovno manifestirala našo ljubezen do slovenskih gora in našo povezanost z brati planinci onstran državnih meja.

Krlišče hlobovine v Železni Kapli

ZADRUŽNIŠTVO STEBER NAŠEGA GOSPODARSTVA

Skladišče rezanega lesa v Železni Kapli

Udomačila se je navada, da ob priliki letnega sejma gospodarstvo podaja pregled svojega stanja in dela v prošlem letu. Letošnjemu celovškemu sejmu je pridružena še posebna raz-

Predsednik Južnokoroške T. Kunčič na zadružni žagi v Železni Kapli

Glavni nosilec zadružne dejavnosti na lesnem področju je postala naša najstarejša blagovna zadruga, Južnokoroška gospodarska zadruga v Sinči vasi. V njo so včlanjeni posamezniki, pravtako pa tudi posamezne krajevne zadruge. Po smotrni preosnovi notranje organizacije in zvišanju deležev postaja Južnokoroška gospodarska zadruga močan nov steber, na katerega se bodo opirali naši kmetje pri vnovčevanju največjega svojega bogastva — lesa.

Mnogo nekdanjih žag po naših dolinah in grapah je ustavilo svoja starinska vodna kolesa. Utihnilo so vsled premočne konkurence modernih žagarskih veleobratov. S trebuhom za kru-

Naši fantje na zadružni žagi v Drevljah

stava gozdnega in lesnega gospodarstva, ki naj bi označila izredno važno vlogo te gospodarske panoge za Koroško. In to po pravici, saj pokrivajo 43,8 % vse površine Koroške gozdovi, medtem ko znaša avstrijsko povprečje le 37 % gozdov. Pomembnost gozdnega in lesnega gospodarstva nazorno kaže tudi sestav avstrijskega izvoza, pri katerem so znašali v letu 1952 les in lesni proizvodi po količini 42,8 %, po vrednosti 31,76 %!

Tudi naša Slovenska Koroška je predvsem dežela bogatih gozdnih površin in tudi pri nas obvladuje gospodarske račune naših vasi les kot glavni vir dohodkov. Zato je bil skrajni čas, da je naše zadružništvo pričelo z organiziranjem kmečkega lesnega gospodarstva.

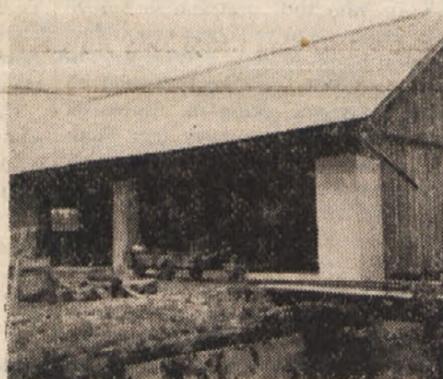
hom je romal za lesom v tuje obrate tudi naš delavec. Prekupčevalci in podjetniki so postali gospodarji našega lesa in našega človeka!

S pomočjo zadružništva so se naši očetje v času najhujšega navala oderuhov na kmečko zemljo v prejšnjem stoletju z lastno silo rešili

Delavci žage v Železni Kapli

popolnega propada. V novejši dobi je zadružna samopomoč postala pomembna obramba proti špekulaciji trgovcev, ki so jemali preveč pri dobavi kmečkih potrebščin, puščali pa bore malo, kadar so odkupovali kmetu težko prigrane pridelke. To je danes spoznanje kmečkih

Zadružna žaga v Drevljah

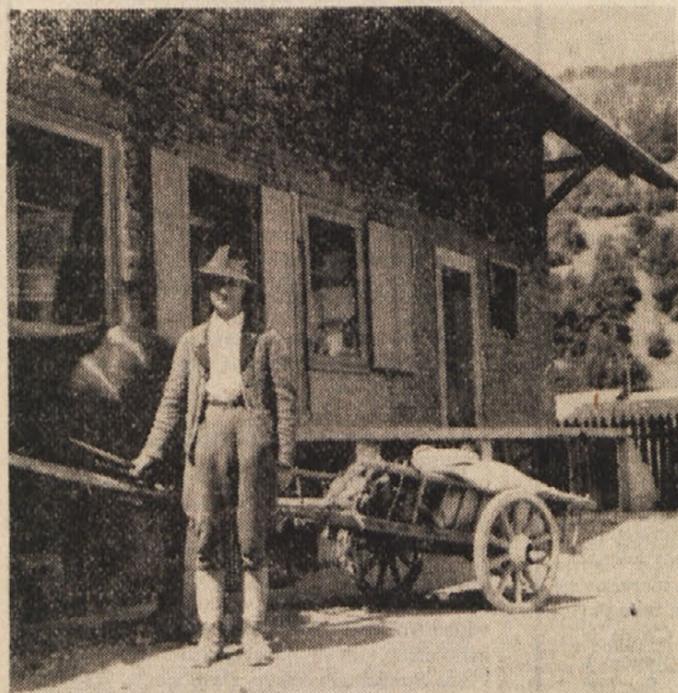
ljudi po vsem svetu in iz tega spoznanja se porajajo nove oblike samopomoči, najrazličnejše vrste zadružnega delovanja. Tudi naše slovensko kmečko zadružništvo na Koroškem postavlja nove temelje za gospodarsko osamosvojitve naših vasi, odpira nove možnosti dela in zaslužka našemu delovnemu človeku. Nova zadružna dejavnost bo povečala dotok denarja v naše domove in preko Hranilnic in posojilnic dajala novo vzpodbudo našemu gospodarstvu.

Nič ne de, če nasprotiki našega zadružništva in ljudstva besne in če nas napadajo

V Sinči vasi prenavljajo magacin

„mali“ in (po duševnosti nič večji) drugi časopisi! Ob njihovi gonji se naše vrste le še hitreje krepijo, ker naš človek še bolj občuti potrebo po skupnosti! V njej pa je tudi vir našega organizacijskega in gmotnega razmaha. Ponosni na dosedanje uspehe pri obnovi naših nekdanjih zadrug bomo slovenski zadružniki z združenimi silami tudi v bodoče odpirali nove obrate in iskali nove možnosti gospodarskega udejstvovanja v korist naših ljudi!

Za izkupiček lesa — blago iz zadružnega skladišča

ZVEZA SLOVENSКИH ZADRUG

V CELOVCU, i. z. z. o. j.

ter v njo včlanjene

Hranilnice in posojilnice **DENAR**
Kmečke gospodarske zadruge **BLAGO**
Južnokoroška semenarska zadruga **SEMENA**
Živinorejske zadruge **ŽIVINA**

so naša organizirana
gospodarska samopomoč

JUŽNOKOROŠKA GOSPODARSKA ZADRUGA

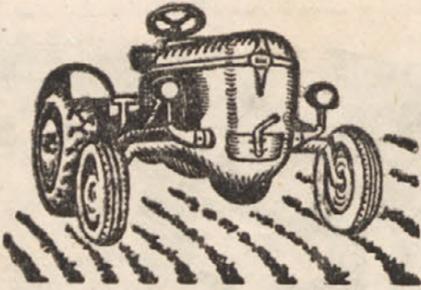
V SINČI VASI, i. z. z. o. j.

POSTANI CLAN — PA BOŠ MOČAN!

odkupi kmečki les

ga na svojih žagah predela

ter za svoje člane vnovčuje!

Osvestila NAPREDNIH GOSPODARJEV

Kdaj izkopamo krompir za seme?

Po mnogih domačih in tujih izkustvih je znano, da je **nepovsem** dozorel krompir boljši za seme kot krompir, ki ima že dalj časa suho cimo. V mnogih državah zato priporočajo izkopavanje semenskega krompirja takrat, ko ima še zeleno cimo ali pa, kakor sedaj delajo v Holandiji in ponekod v Ameriki, da semenskemu krompirju še zeleno cimo porujejo, da se kožica utrdi, nato jih pa izkopljejo.

Seveda moramo še nedozorel semenski krompir kopati takrat, ko se je zaradi prejšnjega dežja zemlja nekoliko ohladila, ali pa ga kopljemo zjutraj ali popoldne in proti večeru. Ko krompir izkopavamo, mora biti popolnoma suh. Tako izkopan krompir že na njivi vsaj grobo sortirajmo v tri sortimente. Najprej poberimo semenske in debele gomolje, nato drobne in obzrte ali drugače poškodovane, končno pa nagnite ali drugače bolne gomolje.

Kočuški.

Kako krmiti svinjam pesno perje?

Spet je prišel čas, ko so pričele naše gospodinje krmiti prašiče s pesnim perjem. Dočim zmernemu pokladanju tega zelenega krmila ni oporekati, je vsekakor svariti pred izključnim in dalj časa trajajočim krmljenjem s samim pesnim perjem, ki sicer vsebuje mnogo redilnih snovi. Tako ima pesno perje več beljakovin kakor pesna korenina. Seveda je v sedanjem poletnem času tako krmljenje najlažje, marsikje, kjer slučajno ni zelene detelje, ker se na njivi hitro nabere toliko zelene krme, da prašiče izdatno narkmimo.

Izkušnja pa je pokazala, da pretirano, **enostransko krmljenje** s pesnim perjem povzroča **nevarno bolezen** (zastrupljenje), ki jo mnogi prašičerejci smatrajo za rdečico. Toda to zastrupljenje s surovim pesnim perjem lahko ločimo od rdečice. Medtem ko so za rdečico obojele živali vedno vroče, so pri zastrupljenju s pesnim perjem mrzle.

Do zastrupljenja s surovim pesnim perjem pride sicer le tedaj, če pokladamo **prevelike množine** tega krmila, ne da bi dali vmes še kako drugo zeleno krmilo, na primer deteljo ali lucerno. Rdečici podobna bolezen se pojavi posebno hitro v primeru, da krmimo prekomerne količine kuhanega per-

ja, če smo ga kuhali v zaprtem kotlu in smo ga dali svinjam v toplem stanju. Brez posebne nevarnosti pokladamo pesno perje, posebno surovo tudi v tem primeru, če dodajamo dnevni krmi po eno žlico klajnega apna ali stolčene krede (Futterkreide) na žival ali pa na 10 kg pokrmjenega perja **po eno žlico** tega praška. Apno oziroma kreda ima namen uničiti škodljivo oksalno kislino, ki povzroča zastrupljenje v primeru enostranskega krmljenja s pesnim perjem. To zastrupljenje postane živali lahko tako nevarno in moramo, če opazimo znake zastrupljenja, takoj prenehati s krmljenjem pesnega perja.

Sedaj pa se še vprašujemo, če z obiranjem ne škodujemo preveč pesi. Znanstveni poskusi so pokazali, da zmerno obiranje odrasle pese celotnemu pridelku v splošnem ne škoduje. Seveda je treba pri obiranju paziti, da ne ranimo pese ali tako imenovane srca pri perju. Obirati moramo le zunanje perje, ki je že popolnoma zraslo.

Marsikje pa bodo pokladali sedaj še svinjam cele rastlinice pese, katero dobimo pri redčenju nasadov.

Vernik.

PORAVNAJMO ČLANARINO SKZ

Borba s komarji

Če od jutra do večera težko delamo, bi hoteli vsaj ponoči mirno in nemoteno spati. To pa čestokrat vsled komarjev ni mogoče.

Dokler ni bilo pri nas urejenih gnojšč in gnojničnih jam, smo zvrčali krivdo glede komarjev na nesnago okrog hlevov. Sedaj pa, ko imamo povsod urejene hleve, gnojšč in gnojnične jame, se nadloga komarjev ni zmanjšala, temveč ponekod nasprotno celo povečala.

V urejenih gnojničnih jamah se nahaja namreč najboljše gnezdišče za razne živali nižjih vrst in tudi za komarjeve ličinke.

Tu pomaga enostavno sredstvo in sicer nekoliko starega olja ali petroleja, katerega razlijemo na površino gnojnice. Olja ali petrolej naredi čisto tanko prevleko ali kožico, ki zadostuje, da se zapre dohod zraka v gnojnico in se s tem vzame možnost življenja vseh žuželk.

Prispevajate v fond

Slovenske kmečke zveze

Da bi se koruza ne polomila

Velika škoda lahko nastane, če se rastline v dorastlem koruznem nasadu preveč polomijo. Večidel gospodarjev smatra za neposreden vzrok tega nevsčnega pojava veter. In zato tudi pretežno še koruzo osipljejo, čeprav je to večinoma nepotrebno delo in včasih več škoduje kot koristi. Polomljenje pospešuje čestokrat tudi **molj ali črv**, proti kateremu sedaj ni uspešnega sredstva. Nadaljno razmnožitev tega škodljivca, ki prezimuje v spodnjem delu stebela in v koruznem štoru, lahko zelo oviramo, če koruzno slamo čimprej pokrmimo ali kisamo in jo ne nastiljamo. Če ne bi imeli druge uporabe za njo, jo je najbolje kompostirati. Toda o tem v danem času več!

Trenutno je za nas bolj važna **najnovjša ugotovitev**, da lomljenje koruznih stebel povzroča tudi pomanjkanje kalija.

Doslej se posebno gnojenje s kalijevimi gnojili h koruzi ni smatralo za posebno važno. Se inž. Hauer pravi topogledno v svoji najnovjši knjigi v odstavku o gnojenju h koruzi: „Njena potreba po kaliju je nizka, tako da je poseben dodatek kalijevih gnojil ob zagotovitvi s hlevskim gnojem gospodarsko izplačljiv le v izrazito na kaliju revnih (peskovitih) zemljinah.“

Najnovjša znanstvena preizkušnja v Ameriki so vendar pokazale, da ima kalij to važno nalogo v koruzni rastlini, da ob členkih stebel ohranja odprte one žile oz. cevi, skozi katere pretaka rastlinski sok. Dolžina teh izredno tankih žil je ugotovljeno tolikšna,

da znaša pri eni sami rastlini skupno 2,5 kilometra. Če vendar v zemlji primanjkuje kalija, se ob členkih (vretencih) žile zamašijo, členki začnejo gniti in stebela se polomijo. Tudi listi take koruze se v poznem poletju začnejo lomiti in odpadajo drug za drugim. Nastavek zrnja na storžu pa se rdeči in je zrnje znatno drobnejše.

Če preizkušnja zemlje pokaže, da je v njej samo 110 kg kalija na 1 ha površine, smatrajo za potrebno, da dajo turščici na tej njivi 280 kg 40 %one kalijeve soli.

Kdor ne bi ob sajenju zadosti gnojil s kalijem, bi mogel tega po potrebi dati tu in tam še sedaj ob vrstah posebej ali pa skupno z nitramonkalom.

Francé Vernik.

Da bosta dala ber in proso več krme

Ber in proso rasteta kot strniščni krmili s početka zelo počasi. Zato obstoja nevarnost, da se v primeru, da sta bili sejani šele v preteklih dneh, ne bosta primerno razvila in da bosta ostala nizka. V takih primerih in tudi v slučaju, da je bilo seme strniščnih krmil posejano v izčrpano zemljo, priporočamo, da na posevek bera ali prosa, čim je par prstov visok, potrosite primerno količino nitramonkala. V tem štadiju razvoja bo umetno gnojilo največ koristilo. Razumljivo pa je, da smemo nitramonkal trošiti samo ob suhem vremenu na suhe rastline.

Kaj bomo delali ...

... na polju

V dolini žanjemo še poznejše sorte ovsa, dočim se v višjih legah sedaj šele vrši glavna žetev.

V snopju suho žito vozimo domov na skedenj. Žito je suho, ko je zrnje popolnoma trdo.

Sejemo še razne strniščne krmne rastline kakor sončnice, razne grašične mešanice in predvsem v vlažnejših zemljinah gorčico (Senf).

Sejemo predvsem tudi **strniščno repo**. Glede splošne redilnosti je repo vrednotiti najmanj s polovično redilno vrednostjo pese. Glede množine beljakovine pa je repa sploh enakovredna pesi. Kar pa tiče **poživljajočega učinkovanja na zdravje in prebavo ter pospešitev boljše izrabe suhih in krepkih krmil**, ki jih pokladamo istočasno, pa repa sploh ne zaostaja za peso. **Zato sejemo več repe.**

Zaradi obilnejšega pridelka zemljo skrbno pripravimo in zagnojimo obilno s prepelelim, dobro vlažnim gnojem. Tudi s **samo gnojnico** ob dodatku kalijeve soli in superfosfata dosežemo pri repi na najcenejši način obilne pridelke. **Na ne preveč izčrpanih zemljinah pa dosežemo s samim umet. gnojem pri repi že zadovoljiv donos.** Na 1 ha površine damo pač po 200 do 300 kg nitramonkala, kalijeve soli in superfosfata.

Da je setev repe izvršiti primerno redko, se razume samo po sebi. Naši gospodarji jo sejejo največkrat na široko, vendar je setev s **strojem mnogo boljša in cenejša**, ker repo mnogo laže in hitreje okopljemo ter **pravilneje preredčimo.**

Kjer bi hoteli doseči v resnici dobre pridelke, bi morali na široko sejano repo **dva-krat povprek pobranati**, in okopati. Če vendar sejemo s strojem, naj bodo brazde najmanj 20 do 30 cm narazen. Okopavanje v tem primeru lahko izvršimo z okopalniki in jo lahko redčimo z motiko, čim so rastline napravile 5 do 6 listov.

Čeprav nam primerno redki nasadi koruze dajo boljši pridelek, smemo stranske obratke oz. stranske veje vzeti s stebel šele, čim so se začele pokazovati metlice. Če začnemo stranske obratke **preje odstranjevati** pospešimo s tem samo rast novih obrastkov.

Deloma spravljamo že **zgodnji krompir**. Kjer bi bila krompir, **predvsem semenski, močno napadla in uničila plesen**, krompirjevko (cimo) čimprej pokosimo in odstranimo z njive, ker dež spere s počrnelih listov in stebel lahko bolezenske glivice v zemljo, ki okužijo tudi gomolje.

... v kašči (žitnici)

Žitno zrnje nasujemo v kašči le par prstov visoko in ga prvi teden vsak dan **prelopavamo.**

Se **prazno žitnico** proti žitnemu rilčkarju in drugim škodljivcem temeljito poškopimo z 1 odstotno Geigy 33. Proti rilčkarju v žitu pa primežemo na 1000 kg zrnja 1 kg Geigy 33 v prahu.

... pri živini na planini

Skrbimo za snaženje živine, posebno molznih krav in mlade živine.

Kadar molzemo, pazimo, da krave popolnoma **čisto izmolzemo**, ker je to nad vse važno za zdravje vimena in seskov, za boljše izkoriščanje živali in povečanje mlečnosti.

Gledamo na snago v hlevih in stajah.

Večkrat **snažimo oziroma iztrebimo napajališča in korita.**

... v sadovnjaku

Obiram zgodnja jabolka in hruške nekaj dni pred popolno zrelostjo, da se je delj ohranijo. Pri obiranju pazimo, da ne kvarimo rodnih nastavkov za prihodnje leto. Po obranem sadju porežemo morebitne suhe veje, katere sedaj laže opazimo, kakor po odpadlem listju. Mlademu sadnemu drevju naravnoma vrhove in privezujemo veje h kolčem. Pomlajamo češnje, zlasti višnje. **Z dušičnimi gnojili (gnojnico) prenehamo gnojiti, da ne silimo drevja na jesen v ravst.**

Proti 2. generaciji jabolčnega zavijača (črvivosti) škropimo z 0,2 %nim Gesarol 50.

Proti **pozni krastavosti** in v obrambo pred krastavostjo sadja v skladišču škropimo z 0,75 %no Fuclasin-ovo raztopino.

Proti listnim, krvavim in ščitastim ušem ter rdečem pajku je sedaj škropljenje z 3 do 6 %no Eforol forte-raztopino na mestu.

Dva pridelka krompirja na leto

Na isti njivi iste rastline rodijo dvakrat krompir — sredi leta, junija, in septembra! O tem beremo strokovno poročilo v švicarskem časopisu. Nov način pridelovanja krompirja nedvomno zasluži pozornost. Priporočljivo bi bilo, da bi ga preizkusili tudi pri nas. Morda ne bo prepozno še julija in v začetku avgusta za zgodnji krompir.

Zgodnji krompir, ki ga sadimo že marca — če ne gre drugače, v tople grede — izkopljemo junija, cime pa ponovno posadimo. Rastline nadaljujejo rasti in gomolji se razvijajo drugič, tako, da kopljemo septembra drugi pridelek ...

Poskuse so delali v pečeno ilovnatih tleh. Obdelava je bila enaka, kakor pri drugem krompirju. Okopavali so dvakrat in prav tako dvakrat osipavali. Razložek pa je bil v tem, da so zelo dobro gnojili s hlevskim gnojem ali gnojnico, niso pa opustili

dopolnilnega gnojenja z umetnimi gnojili. Na hektar so porabili 200 do 300 stotov gnoja. Umetna gnojila so trosili med rastjo krompirja, in sicer prvič ob koncu maja, preden so se začeli razvijati gomolji; porabili so 100 kg amonijevega sulfata, 100 kg superfosfata in prav tako 100 kg 40 kg-odstotne kalijeve soli na hektar. Pri dobro razvitih rastlinah so gnojenje z amonijevim sulfatom opustili. Drugič so gnojili takoj potem, ko so prvič izkopali krompir, in sicer z gnojnico ter po 100 kg superfosfata in kalijeve soli na hektar.

Pri prvi saditvi so uporabili srednje debele gomolje. Ker so krompir sadili v začetku marca v tople grede, so ga sredi aprila presadili na prosto, ko so bile rastline 15 do 20 cm visoke.

Ob koncu junija so izkopavali po cele

krompirjeve grme in potrgali gomolje od cime, cimo so pa na istem kraju spet posadili. Vendar so pred drugo saditvijo zemljo pripravili, da je bila primerno pognojena. To je bilo treba primerno varovati, n. pr. začasno zagrebsti. Rastline so sadili z roko podobno kakor sadimo paradižnike. Če pa je krompirišče veliko, kaže saditi s plugom v brazde, ki so okrog 10 cm globoke. Rastline pritismo na desno brazdno steno, da korenine in spodnji del rastline pri rezanju brazde lepo z zemljo pokrijemo. Tako posajene rastline zelo hitro rastejo, gomolji pa se začnejo razvijati že nekaj dni po saditvi.

Pri prvem kopanju dobimo od vsakega grma 8 do 12 gomoljev v teži od 20 do 30 kg. Drugi pridelek pa je obilnejši: po 20 do 40 gomoljev v teži po 25 do 100 dkg. Upoštevati pa je treba, da je zgodnji krompir najdražji.

Naša kmetijska šola raste

Lepo število naših kmečkih ljudi je v zadnjih tednih obiskalo Podravlje in si ogledalo poslopja in kmetijo, kjer bo v jeseni Slovenska kmečka zveza odprla slovensko kmetijsko šolo. Vsa nedeljo se oglašajo ljudje na kmetiji in se zanimajo, kako potekajo priprave za ureditev šole. To zanimanje zgovorno pričča, da gleda naše kmečko ljudstvo šolo v Podravljah kot svojo že dolga leta zaželjeno zadevo, ki se končno uresničuje.

Prav se nam zdi zaradi tega, da tudi naš list obvesti svoje bralce o najvažnejših pripravah Slovenske kmečke zveze za ureditev šole v Podravljah.

Prvo vprašanje, ki so ga rešili, je bil problem delovne sile na kmetiji

Kmetijska šola ni kakor druge šole omejena samo na učne prostore, učila in učitelje ter mogoče še internat za stanovanje gojencev. Samo s temi sredstvi bi služila svojemu namenu — vzgoji kmečke mladine in prilaganju našega kmetijstva na obče gospodarske pogoje — le do polovice. Ravno tako, morda celo bolj kakor vse to, je pri kmetijski šoli važna tem smotrom odgovarjajoča ureditev šolske kmetije. Kmečki fant mora videti in prijeti v roke vse to, o čemer se uči in kar sliši. Potem stvar bolj razume in se je bo lažje posluševal.

Kakor v obče, tako je bil tudi v Podravljah s tem v zvezi najtežji problem delovna sila in rentabilna organizacija dela na kmetiji. Ob prevzemu 11. aprila so za 22 ha kmetijsko obdelane površine stali za delo na polju, v hlevu in gospodinjstvu na razpolago: 2 konja, 3 osebe, 1 voz in 1 brana. Na izbiro sta bili samo dve možnosti: povečati število ročne delovne sile in konj ter za te potrebne orodja in strojev ali pa uvesti motorno delovno silo. Iz principielnih razlogov — smer dajajoča najcenejša organizacija dela, vprašanje rentabilnosti investicije in za stroške dela potrebnega denarja — se je se-

kretariat SKZ odločil za uvedbo take motorne delovne sile, ki bo v najvišje možni meri opravljala vsa poljska dela in ki se je tudi v pogledu na investicijo pokazala za najbolj racionalno.

Maja meseca je dobila kmetija mali Steyr poljski traktor na hidravliko, s priključki za oranje, brananje, sajenje krompirja in koruze,

niš ur in stroški njegovega nakupa ter nakupa priključkov bodo naglo povrnjeni. Na primer bo obračalnik-zgrabljalnik poplačan s prihranki na ročnem delu že v 250 urah dela.

Na ta način je postal na kmetiji 1 konj že popolnoma odveč, pa tudi za drugega s časom, ko bodo odpadla razna stranska dela, ne bo več

Mesec avgust je mesec zbirke prostovoljnih prispevkov za ureditev slovenske kmetijske šole v Podravljah.

Prispevajmo vsi in vsak po svojih močeh!

za okopavanje, osipanje, kultiviranje, košnjo ter obračanje in grabljenje sena. S tem je glavna poljskega dela omejena na enega človeka in je vedno o pravem času opravljena. In bistveno pri vsem je, da so stroški zelo nizki. En delovni dan s traktorjem stane okoli 150 šil., napravi pa toliko, da prihrani n. pr. pri oranju dva para konj, pri košnji 8 do 10 koscev, pri grabljenju in obračanju pa celo 12 do 15 žensk. To se pravi, da prihrani na dan: pri oranju 150 do 200 šil., pri košnji in spravljanju sena pa 300 do 400 šil. Poleg tega odpade potreba vprege za brananje, okopavanje in osipanje. Traktor bo napravil letno 1000 do 1300 delov-

zadostne zaposlitve. Ravno tako bodo povprečno tri osebe obvladale vse delo na sami kmetiji.

Na teh napravah pa kmečki fantje ne bodo opazovali samo delo na kmetiji, oni se bodo tudi učili delati s traktorjem na razne priključke ter te tudi negovali in oskrbovali.

Slovenska kmetijska šola je s tem na najboljši poti, da pokaže racionalno organizacijo dela ter nizke stroške kmetijske proizvodnje, brez katerih v zvezi z že večkrat dvomljivo rentabilnostjo kmetovanja v bodoče nobeden kmetovalec ne bo mogel shajati.

bs.

Padajoče cene — naraščajoči davki

Dolgo je trajalo letos, predno so v parlamentu prišli „na zeleno vejo“ glede obdavčenja kmetov, ki nimajo knjigovodstva, z dohodninskimi in prometnim davkom za leto 1952. Običajno so bili tozadevni zakoni sklenjeni že v pričetku leta. Letos pa ni moglo priti do sporazuma. Vzrok so bili prekomerne zahteve OeVP-jevskega finančnega ministra Kamitza, na drugi strani pa mizerna letina, ki sta jo povzročila lanski mraz in nato še suša ter rapidni padec cen za klavno živino. Lanskoletni dohodki kmetovalcev so bili znatno nižji od teh v letih 1950 in 1951. Kmetje, katerih posest presega enotno vrednost 100.000 šilingov, so vezani na knjigovodstvo in lahko dokažejo zmanjšani dohodek s svojimi knjigami.

Kakor znano, mali in srednji kmetje za izkaz svojih dohodkov in svojega blagovnega prometa pred finančnim uradom niso vezani na knjigovodstvo, temveč jih finančna oblast obdavči pavšalno na podlagi enotne vrednosti njihovih kmetij. Pavšaliranje nudi zato že na splošno gotovemu delu kmetov ugodnosti (plačajo manj davka, kakor bi ga morali) večino vendar obremenjeno preko mere. Posebej pa bi bilo to primer za leto 1952, če bi obveljala tozadevna določila iz leta 1951.

Določila glede obdavčenja pavšalnih kmetijskih obratov z dohodninskimi in prometnim davkom za leto 1952 ne predvidevajo nobenih ugodnosti temveč zahtevajo višje obdavčenje kakor za leto 1951.

Dohodninski davek

Osnovni znesek dohodka pavšalnih kmetijskih obratov bodo za leto 1952 izračunali na ta način, da bodo vzeli kot dohodek od enotne vrednosti do 40.000 šil.: pri nižinskih kmetih 45 %; če pa presega enotna vrednost 40.000 šil. bodo od preostalega zneska vzeli 35 % (v letu 1951 so vzeli 40 % odn. 30 %); pri gorskih kmetih pa 33,75 %; če pa presega enotna vrednost 40.000 šil., bodo od preostalega zneska vzeli 26,25 % (v letu 1951 30 % odn. 20 %).

Če vzamemo za primer kmetijo z enotno vrednostjo 52.000 šil., bi tako izračunani dohodek znašal:

pri nižinskem kmetu	45 % od 40.000 = 18.000.— šilingov
35 % od 12.000 = 4.200.— šilingov	
	52.000 = 22.200.— šilingov

pri gorskem kmetu	33,75 % od 40.000 = 12.500.— šilingov
26,25 % od 12.000 = 3.150.— šilingov	
	12.000 = 15.650.— šilingov

Vsled tega zvišanja se bo dohodninski davek za leto 1952 zvišal za nižinskega kmeta za ca. 20 %, za gorskega pa za 25 — 30 %.

Prometni davek

Pavšalni blagovni promet bodo za nižinske kmete določili z 200 % enotne vrednosti kmetijsko obdelane površine (lani 180 %), za gorske kmete pa s 150 %. Na ta način se prometni davek za gorske kmete ne bo zvišal, za dolinske kmete pa bo za ca. 11 % višji od lanskega.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Uvoz sadja in povrtine iz Jugoslavije

Avstrija je odobrila uvoz naslednjih vrst sadja in povrtine iz Jugoslavije: 1000 ton marelic po 60 dolarjev za tono; 1000 ton paradiznikov po 80 in 70 dolarjev za tono; 500 ton zelene paprike po 85 in 75 dolarjev za tono; češenj v neomejenih količinah po 155 dolarjev za tono; 500 ton zgodnjih hrušk po 100 dolarjev za tono; 300 ton svežih smukev po 120 dolarjev za tono. Odobrila pa Avstrija ni uvoza lubenic, dinj, zelja in zgodnih sliv.

Na Dunaju bo Kongres Nicole Tesle

V času med 6. in 13. septembrom bo na Dunaju „Kongres Nicole Tesle“. Na tem kongresu bodo sodelovali elektrotehnični strokovnjaki z vsega sveta, med temi tudi jugoslovanski elektrotehnični strokovnjaki.

Sistem prisilnega dela

Organizacija Združenih narodov je pred kratkim objavila pomemben dokument — skoro 600 strani obsegaajoče poročilo posebne komisije, ki sta jo pred dvema letoma ustanovila Mednarodna organizacija dela in gospodarsko-socialni svet OZN z nalogo, da prouči vprašanje prisilnega dela v svetu.

Delo komisije, ki je trajalo 20 mesecev in ki so ga vodili kot predsednik Indijec Ramaswami Mudalier, kot člana pa bivši predsednik vrhovnega sodišča Norveške Paal Berg ni bivši minister Peruja Enrique Garcia Sayan, je bilo strogo nepristransko, brez kakršnih koli političnih ambicij, z edinim namenom, da se na podlagi dokumentacije, zakonodaje in dejstev ugotovi, v kakšnih pogojih človek pod različnimi državnimi režimi dela, in kako bi bilo mogoče s formalnimi izjemami najti izboljšanje njihove delovne ureditve. O podobnih vprašanjih in ugotovitvah je bilo sicer govora v naprednem svobodnem svetu že večkrat, zlasti v tisku, okrilju sindikalnih organizacij in pred mednarodnimi forumi, vendar pa imajo sedanje ugotovitve komisije svoj pomen v tem, ker so zaključena študija in tako zgodovinsko važen prispevek k sociološkemu obravnavanju današnje dobe.

Ta prva, popolnoma znanstveno-pravna obdelava problema, nudi žalostno sliko človekovega dela v dvajsetem stoletju, kajti državna prisilnost dela se marsikje pojavlja v najtežjih oblikah. Komisija je nedvomno ugotovila in to tudi objavila, da obstajajo sistemi prisilnega dela v svetu in da so ti sistemi „tako težkega značaja, da resno ogrožajo človekove osebnostne pravice, zagotovljene v listinah OZN.“

Po mnenju komisije vlada današnji v svetu v glavnem dve vrsti sistemov prisilnega dela. Eden kot sredstvo političnega pritiska na idejne nasprotnike, drugi pa kot ukrep gospodarskega značaja. Medtem ko se prvi pojavlja kot nekako vladno vzgojno sredstvo, se drugi pojavlja tako v deželah

„kjer živi poleg večine domačega prebivalstva še manjše število drugorodnih prebivalcev“, kot „v tako imenovanih popolnoma neodvisnih deželah s svojimi vladami“. Oblike tega „gospodarskega“ prisilnega dela so precej različne, kot obvezno delo, metode prisilnega vključevanja v delo, težke kazni za kakršne koli kršitve delovne pogodbe itd.

Komisija OZN je razpravljala po vrsti o vseh državah. Glede Španije je n. pr. ugotovila, da se tam nekatere zakonske odredbe lahko uporabljajo kot sistem prisilnega dela v politične namene ali kot kazni za izražanje nasprotnega političnega prepričanja. V poročilu se poudarja, da ni dokazov, ki bi podprli obtožbe glede prisilnega dela v Argentini, Braziliji, Čileju, Kolumbiji, Ekvadorju, Franciji, Paragvaju, Peruju, Veliki Britaniji, ZDA (razen v nekaterih oblikah na jugu države) in Venezueli, ali ozemljih pod njihovo upravo. Glede domačega prebivalstva v Južni Afriki se n. pr. ugotavlja, da se tu lahko govori o neki obliki obveznega dela zaradi izvajanja ekonomske politike, pri čemer izvira prisilnost tega dela iz posebnega neenakega pravnega položaja, v katerem živi domače prebivalstvo. Glede domačih delavcev na ozemljih pod belgijsko kolonialno upravo se ugotavlja, da delovna sila sicer ni prisilno rekrutirana za delo v rudnikih, da se pa nanjo nanašajo neprimerne zakonske kazni glede pogodbenih prekinitev, kar lahko privede do sistema „prisilnega dela v gospodarske namene“.

Daleč največ prostora pa zavzame poročilo glede prisilnosti dela v Sovjetski zvezi in ostalih deželah v njenem vplivnem območju. Pri tem je zanimivo, da je bila prav sovjetska vlada kljub osebnim intervencijam predsednika komisije obiskala njena delovna taborišča, oziroma je odklonila, da bi odgovorila na vprašanje, ki jih je predložila komisija. Kljub temu poročilo komisije ugotavlja, da se v ZSSR oba sistema prisilnega dela — politični in

gospodarski — uporabljata v različnih medsebojnih kombinacijah.

Posebej se v poročilu obravnavajo tudi sovjetske satelitske države. Odbor je prišel do zaključka, da prisilno delo v politične namene obstoji v Bolgariji, Češkoslovaški in Romuniji, v Bolgariji in Češkoslovaški pa razen tega tudi v gospodarske svrhe. Posebne pravice, ki jih ima vlada na Madžarskem, lahko predstavljajo bazo za sistem prisilnega dela kot sredstva za politični pritisk, medtem ko omejitve glede svobodne zaposlitve lahko predstavljajo bazo za sistem prisilnega dela za izvajanje gospodarskih načrtov države. Podoben je tudi položaj na Poljskem.

Delavci tako imenovanih ljudskih demokracij ne morejo n. pr. niti svobodno menjati niti zapuščati svoje zaposlitve. Nasprotno, za delo jih lahko takoj mobilizirajo, kot to določajo razne odredbe po letu 1945. Delavci v teh sovjetsko satelitskih deželah, kjer vlada državni kapitalizem, v bistvu nimajo nobenega zakonitega sredstva, da bi se tej prisilni zakonodaji uprli. Sleherno prizadevanje za izboljšanje delovnih pogojev se lahko smatra in označi kot sabotaža. Sindikalne organizacije, ki so popolnoma povezane z državno upravo, so brez moči. Na ta način tudi delavci nimajo pravice do stavke, čeprav po drugi strani nimajo nobenega dejanskega soodločanja pri vodstvu tovarn, ampak se je samo privatno lastništvo zamenjalo z državno-kapitalističnim izkoriščanjem.

Podobne so razmere v delavski zakonodaji in delovnih odnosih v Vzhodni Nemčiji. V sovjetski coni Nemčije se izvaja sistem prisilnega in načrtnega zaposlovanja, ki zajema moške od 14 do 65 let ter ženske od 14 do 60 let. Zaradi vedno večjega dviganja norm v proizvodnji in drugih delovnih obveznosti brez pravic, so že pred zadnjimi krvavimi dogodki pobegnili v zapadno cono desetisoči nemških delavcev. Sedanja struktura medz. posledica sporazumnih pogodb, ampak zakonskih predpisov.

Seveda pa so vsi ti podatki iz delovne zakono-

Avstriji odobrena nadaljnja ameriška pomoč

Šef MEC je obvestil avstrijsko zvezno vlado, da je od strani MSA v Washingtonu odobrenih nadaljnjih sredstev za 800 milijonov šilingov. Od te vsote je predvidenih 153 milijonov šilingov za investicije v kmetijskem in gozdnem gospodarstvu; 252 milijonov šilingov za energijsko izgradnjo; 80 milijonov za železno in jekleno industrijo; 71 milijonov za industrijo za papir; 44 milijonov za premogovne rudnike; po 30 milijonov za železo predelovalno in kemično industrijo; 25 milijonov za neželezno kovinsko industrijo; 20 milijonov za tujski promet; 19 milijonov za lesno predelovalno industrijo in 22 milijonov za druge projekte. Nadalje je iz te vsote predvidenih še 32 milijonov za obrtne investicijske kredite.

Izmenjava kmetijskih informacij med državami zapadne Evrope

Svet Evropske organizacije za gospodarsko sodelovanje je odobril sporazum, ki ga je sklenila ta organizacija z ameriško Administracijo za vzajemno pomoč, za povečanje produktivnosti v kmetijstvu. Organizacija za gospodarsko sodelovanje bo organizirala izmenjavo informacij o kmetijski tehniki in tečaju za strokovno izobrazbo kmetovalcev kakor tudi študijsko proučevanje problemov kmetijstva. Stroške bodo krili iz protivrednosti ameriške pomoči zaahodneevropskim državam. (Sporočilo OECE).

Užitkarji

Za ugotovitev užitka (Ausgedinge) je za prvo oskrbo določenih za odpis 2000 šil. za prvo in nadaljnjih 1600 šil. za vsako nadaljnjo osebo.

Rok za oddajo davčnih prijav

Rok za oddajo davčnih prijav poteče letos s 31. avgustom. Do tega dne naj odda v lastnem interesu vsak kmetovalec pri finančnem uradu izpolnjeno in podpisano ter s potrdili podprto davčno prijavo (Einkommen- und Umsatzsteuererklärung).

Pri izpolnitvi naj navede (na prvi strani) in s potrdili podpre vse dolgove, ki jih ima na kmetiji, ter izdatke za bolniško blagajno lastnika kmetije. Prav tako naj navede vse podatke o mladoletnih otrokih (pod 21 let), ki so v gospodinjstvu kmetije.

Posebno važen za dohodke lanskega leta je odstavek F, na tretji strani formularja, kjer je treba navesti in s potrdili občine podpreti vso škodo vsled suše, toče, mraza, poginulih živali in podobno.

V ostalem pa svetujemo vsakemu bralec, da se za dosego potrebnih olajšav poslužijo navodil, ki smo jih lani pomladi dali v posebni prilogi „Obvestil“ pod naslovom „Najpotrebnejše o davkih, kar mora vedeti vsak kmetovalec“.

Letošnje obdavčanje pavšaliranih kmetov na novo težko prizadene pretežno večino kmetovalcev. Prizadene prav tiste, ki so bili vsa leta vsled strankarskega dodeljevanja subvencij in javne pomoči s strani OeVP-jevskih veljakov zapostavljeni in prikrajšani. Na tem primeru znova vidimo, kako ti krogi razumejo „enotnost kmetov“. Eni naj plačujejo, drugi pa naj vlečejo od tega koristi.

daje v sovjetsko satelitskih deželah, za katerimi tudi dejansko stoji prisilni aparat — dovolj je že omenimo n. pr. da je danes na Poljskem osemkrat toliko policistov, kot v času diktature Pilsudskega, da so poslali Sovjeti za zadušitev nezadovoljstva češkoslovaških delavcev eno celo policijsko divizijo, ali da je bilo ob zadnjih dogodkih v Vzhodni Nemčiji ubitih nad 50 delavcev, aretiranih pa skoro petdeset tisoč — samo del celotnega kompleksa nasilja, ki vlada v teh deželah in ki je dobil svoj odraz tudi v sedanjem poročilu posebne komisije OZN za raziskovanje vprašanja prisilnega dela.

Delo komisije je s tem končano, ni pa še končano delo Združenih narodov, če nočemo, da bi sedanje poročilo ostalo samo kup zaprašenih aktov. Delo samo po sebi je nekaj trdega in nelahkega, je pa naujo, kajti le iz dela se ustvarjajo dobrine, potrebne za obstoj. V družbenih pogojih kapitalizma je delo prav zaradi tega, ker stoji medz. delavci praznih rok pred pritiskom kapitala, še posebej težko, čeprav majhno oporo vendar le nudijo delavskemu razredu sindikati. Zgodovinska tragedija pa je, da se delo izpreminja v nekaj še težjega, kot v kapitalizmu, v prisilno suženjstvo, tamkaj kjer naj bi postalo po svoji zunanji paroli „čast in oblast“, v tako imenovanih ljudsko-demokratskih ali baje socialističnih deželah, ki jim je morala tudi ta komisija OZN posvetiti največ prostora. Iz tega pa izhaja po drugi strani prav tako ali še bolj zgodovinsko pomembna in odgovorna naloga vseh resničnih socialistov sveta — in ne v najmanjši meri socialistične Jugoslavije — da delavskim množicam sveta povrnejo trdno vero v to, da pa vendar pravi socializem pomeni višjo stopnjo dela, da medz. izkoriščanje iz razmer kapitalizma privatnikov ter suženjsko prisiljevanje iz državnega kapitalizma postaja v resnično socialističnih družbenih odnosih resnično častivredna družbena funkcija ob vseh možnih pravno-tehničnih olajšavah, delo zainteresiranih in svobodnih proizvajalcev, ki neposredno upravljajo z njegovimi plodovi.

Izvirski iz „Naših razgledov“.

Lojz Kraigher:

Čiri, biri, biri...

I.

Z galerije so bučali okrogli akordi vojaške kapele, v dvorani so se v omamnem šumu vrteli elegantni mladi pari.

Dekletom so žarela lica, prsi so jim kipele in drobna nožica v modnih čevljičkih so jim drsele po parketu, da so vzvihravala opletajoča krila ob drobnih gležnjih. Gospodom so mahljaji razmršeni kodri na potnih čeljih; ljubkujoče so se prižemali k plesalkam in jim polsepetavali na drobna ušesa poklone in porednosti.

Gospodične so zardevale, ustnice so jim podhrtevale, oči so se jim nasmihale. V dražljivem plesu se je izmenjavalo medsebojno privlačevanje.

Devčičeva Ela je vsa razžarjena pritekla k materi:

„Mamica, prosim te, drži mi oba šopka!“

Temne oči so se ji mokro zalesketale izpod dolgih žametnih trepalnic in drobni prsti so nestrpno zapenjali rokavice.

„Ah, ti vešča!“ se je zadržala mati, ljubkujoč jo s toplimi pogledi. „Saj boš vse potrgala! Glej, kako pomilovalno te opazuje gospod adjunkt!“

Toda vzhičeno dekletce je ni poslušalo; z dražestim smehljajem se je obrnila k čakajočemu plesalcu ter se oklenila njegove nadlakti.

Plesali so četvorko.

Ela je bila srečna. Kakor v sanjah se je vrtela z njim, ki je z vsem srcem koprnela k njemu. Z blaženimi pogledi se je ozirala naokrog, ko da bi hotela vsemu svetu oznaniti: Glejte me, kako sem srečna! Veselite se z menoj!

Finale...

Elino srce je bilo hitreje, kolikor umeje so se ji premikale nožice. Njen žametni pogled je božal adjunkta Lovreka, njena vroča dlan mu je vračala pritiske.

Galop...

Njeno razkošje je bilo na vrhuncu, Lovrek jo je privijal tesno k sebi, njegove ustnice so se dotaknile njenih kodrov.

„Gospodična Ela, — jaz bi vas ugriznil v to vaše drobno ušesce!“

Za trenutke je čutila njegovo vročo sapo na svojih sencih. Od razburjenosti je prebledela, a srce se ji je smejalo, telesce ji je strepetalo, da je krčevito zatislila oči...

II.

Čiri — biri — biri, čiri — biri — biri, koko — koko, čiri — biri — biri, čiri — biri — biri...

Elin glasek je zvonko trepetal, prsti so se ji begali po klavirju. Zvrgolela je še vse popoldne kakor škranček v lepo poletno jutro. Mesto besedila je tu in tam prepevala:

Jaz ga — ljubim, ljubim, ljubim...

Včasih pa so ji prsti mimo obležali na slonokoščenih tipkah, glava se ji je povisala, temnorjave oči so se sanjavo uprle v daljo, mokro svetlikajoče se izpod težkih trepalnic, drobna nožica pa ji je samo mehnično še dvigala in spuščala pedal. Mišlila je na svojo srečo in na svojo blaženost, v ušesih pa je bnela vedno ista: Jaz ga — ljubim, ljubim, ljubim...

Za tretjo uro so pričakovali Lovreka, da pojdejo skupaj na izprehod. Ela je postajala vedno bolj nestrpna.

Njena sestra, trindvajsetletna gospa Tilda Gajškova, jo je porogljivo gledala. Sedela je pri oknu s prekrižanimi nogama in s pletivom v naročju. Njen lep obrazek — popek rdeče vrtnice — z malinastimi ustnicami in velikimi črnimi očmi, obrobjen s kodravimi temnimi lasmi, se je zdaj pa zdaj obračal na ulico za šetali.

„Kam pa si danes tako zamišljen, Elček? Ali si zaljubljen?“ je vprašala poredno.

„Oh, prav gotovo! Morda celo naravnost v tvoje roke?“ Ko si je predstavljala debelega in plešastega Gajška s ščetinastimi brki in s preveliko spodnjo čeljustjo, se je morala nasmejati: Ali se je mogoče zaljubiti v tako smešnega dedca?

„Tega ne verjamem, Ela. Toliko pameti ti ne prisojam.“

V sobo je prišla mati.

„Tri bo ura. Odpravita se!“

„Pojdimo!“ se je vzdignila Tilda in odložila svojo ročno delo. „Ali si že slišala? Klasičeva Olga se je zaročila z Dražanovim juristom. Jeseni pa je bil delal prvi izpit in — pogorel!“

„Bog daj srečo! Bosta pač nekoliko počakala.“

„Ela, poišči mi rokavice!“

„Pa našo Elo, mamica... Ali si slišala? Ljudje so jo zaročili z abiturijentom Mihičem. Gospodična Ela pa jim kaže osle... Ah, njen ideal je nekdo drugi! Visok je, lep je, črne brke ima — in zlat nosnik, kajpada! Naša Ela je velika prihuljenka!“

S hodnika se je začul adjunktov glas.

Ela je zardela, ko ji je stisnil roko. Samo za hip mu je zalesketal njen pogled naproti: od sramežljivosti in zadrege so se ji zastrole oči z vejicami, ko so se le poredkem dvigale z neko dražestno težkočo. Naslonila se je na klavir, z desnico je zdaj za zdaj pritisnila na tipko, z levico je vejala po zraku.

Mama in Tilda sta ugibali z Lovrekom, na katero stran naj bi se odpravili na izprehod. Gospe

Devčičevi je igral poredno zaupljiv smehljaj krog ust; govorila je z adjunktom, kakor da ga šteje za med svoje. Tilda je s polnim pogledom lovila njegove oči, ki so se ji za bleščočimi stekli ščipalnika nekoliko izmikale.

Odločili so se, da gredo pod Rožnik.

III.

Sonce je gorelo na jasnem zimskem nebu in milijonkrat odsevalo iz drobcenih zrcal mladega snega. Iznad polja tam doli proti barju je vodoravno plaval podolgovat oblak dima, bel in svetel kakor „briljant! v postojnski jami. Izmed drevja je prisopihal notranjski vlak, njegove šipe so strepetavale v bleščočih sončnih žarkih.

Tu pa tam se je usula kepica snega z drevesa, završela med vejami in jih otepla. V gozdu je neprenehoma pokalo in šuštele.

Izmed vej košatega hrasta je sfrfotala jata vran in vreščoč legla na snežno polje; po cestnem blatu pa so brskali in poskakovali čivkajoči vrabci.

Ela je bila otožna. Hodila je sama kraj poti in z dežnikom drezala v sneg. Sklonila se je in nagrabila snega z levico ter ga stiskala in drobila z zardelimi prsti. Dobro ji je storil hlad, ki ji je lezel v kožo in ji hladil prevročne žile.

Spredej so korakali mati, Tilda in Lovrek v živem razgovoru. Elo je vznemirjal adjunktov živahni govor in Tildin razposajeni smeh.

„Ah — koketa! — Koketa!“ Jezila se je na tihem ter mrdala svoja rdeča usteca.

„Gospod adjunkt, kje izveste vi vse to? In vi še pravite, da smo ženske klepetulje in opravljivke?“ Tilda je govorila pretirano živahno; oči so ji žarele vroče in mameče in so se upirale v adjunkta, kakor bi hotela, da imajo besede zanj neki prav poseben pomen.

„Kaj hočete, milostival! Vse to so javne tajnosti. Ali so zanimivosti samo za ženske?“

„Haha, za pikantnostmi hlastate kakor ribe za krušnimi drobtinami!“

Lovrek se je zagledal vanjo — v njena kakor breskev rdeča lica — v vrsto njenih lepih, belih zob — in se s strastjo zatopil v njene temne oči, ki so se mu nenadoma — ko v zadregi umaknile. Nekoliko prisiljeno je vprašal:

„Apropos? Ali nič ne veste? Zena doktorja Krznarja še vedno ljubkuje s komijem Moravcem?“

„Seveda, seveda — parada je vedno večja!“

„To vam je dečko, ta Krznar! Veste, kako je dejal gospe Juranki? — Ne, boremu komiju pa ne prodam svoje časti!“

Tilda je oponašajoče porinila pest predse. „Hahaha — in še zmerom bolj prodaja svojo čast!“

„Kdo pa je kriv, da je Moravec samo komi?“

„Da, da, če bi bil okrajni glavar — to bi bilo nekaj drugega!“

Tilda se je tako od srca smejala, da so se ji oči zasolžile.

Ela je zaostala. Hotela se je jeziti na Lovreka, na Tildo in na mater; hotela je, da bi ne ljubila onega omlednega abiturijenta, ki se je obešal na njena krila; hotela je, da bi tega adjunkta celo — prezirala. In vendar se ji je zdelo tako naravno, da ga ljubi on, ki mu je tako neskončno vdana.

Kako je bilo na primer v nedeljo?

Lovrek je prišel, da gredo skupaj na izprehod. In naključilo se je, da sta ostala nekaj časa sama v sobi.

„Gospodična Ela, jaz bi plesal valček!“ Zavrtel se je po parketu, požvižgavajoč znani dunajski valček! Razprostil je roke in jo lovil, da bi z njo zaplesal. Zdajci mu je padel nanosnik na tla. Ela ga je naglo pobrala in skrila za svojim hrbtom.

Kako iskreno se je smejala!

„Gospodična, jaz sem slep brez stekel... Gospodična Ela!“

Ona pa je bežala in se mu spretno umikala. Končno jo je ujel. In ko je stala pred njim, od razigranosti zasopla in s solznimi očmi, je hipoma začutila poljub na ustnicah. Njen prvi poljub je bil — in temu je sledil drugi, tretji — in okrog života jo je objemala njegova krepka roka.

In ona ni bila užaljena... Seveda me mora poljubljati — saj on me ljubi — in jaz — ljubim, ljubim, ljubim...

Jaz ga — ljubim, ljubim, ljubim...

Pred Lovrekom se je čutila tako odkrito in domačo, tako zaupljivo in brezskrbno! Najrajši bi bila stopila predenj, vzpela bi se na prste, sklenila bi roke za hrbtom in s svojim vdanim, navičnim nasmeškom bi mu dejala: „Ljubček — na!“ In ponudila bi mu svoja usta.

Sama ni vedela, kdaj se je ustavila. Opirajoč se ob dežnik je risala s koncem čevljevca srce v sneg.

Tedaj ji je zaklicala mati:

„Zakaj zaostajaš, Ela?“

In v istem hipu je prifrčala kepa snega ter ji obrnila krilo in izpodbila dežnik.

„Kaj pišete po snegu, gospodična?“ se je smejala Lovrek in tlačil novo kepo. „Ali pridemo pogledat?“

Ela je zabrisala svojo risbo, zgrabila snega in ga vrgla v Lovreka. Tilda si je slekla rokavice in ji priskočila na pomoč. Celo gospa mama se je razvnela, da je zalučila kepico snega v razposajenega adjunkta.

Ela se je nenadoma razživila in zradostila. Lica so se ji pordečila, njen zvonki smeh ni nehal spremljati adjunktovih šal.

Zvečer pa in še pozno v noč, ko je že bila usa prvo in drugo po polnoči in nje še vedno ni obvladal spanec, ji je vriskala razigrana duša: Jaz ga — ljubim, ljubim, ljubim...

IV.

Ela se je vračala iz šole.

V levici je nesla svojo veliko risarsko mapo, z desnico si je držala krilo. Previdno je stopala po blatni ulici in se ni brigala za ljudi, ki so jo srečavali. Njen romantični duh se je bavil s sliko, ki jo je zasnovala v zadnjih dneh.

Nizek balkon, z gostim zelenjem opleten, s cvetkami okrašen. Pod balkonom park z belimi stezicami, okroglimi gredicami in košatim grmičevjem. — Noč. Izza oblaka se sklanja globoko čez ograjo dekliška postava v blede-rumenem empirskem oblačilu. Z vitkimi rokami objema mladeniča, ki se vzpenja z vrta proti nji, stoječ na mizici, ki si jo je bil prinesel iz lope v ozadju. Ustnice obeh se ljubijo, ljubijo, brezkončno ljubijo.

Sele doma se je zbudila iz zamišljenosti. Hotela je že stopiti v svojo sobo, ko se je nenadoma presečena obrnila: Vrata v salon so bila samo priprta in izza njih je bilo čuti pridružen glas — adjunkta Lovreka:

Se en poljubček, srce moje!“

Ela je prebledela in srce ji je zastalo. Naslonila se je ob držaj, da bi ne padla.

„Pojdi, pojdi, norček! Vsak trenutek more biti Ela tul!“

Kratek hip tišine...

„Zdaj pa zbogom, dragec!“

„Zvečer v gledališču, Tilda!“

Ela je bliskoma stekla po stopnicah navzdol. Srce ji je razbijalo, kakor da bi ji hotelo razgnati prsi.

V prvem nadstropju je stopila dekla na hodnik. Ela se je zbegana ustavila.

In nekaj stresla preko ograje na dvorišče.

Po stopnicah je že hitel Lovrek.

Ela se je naglo zopet obrnila, kakor da šele prihaja z ulice.

„Klanjam se, gospodična Ela! Ali prihajate od risanja? Zvečer se vidimo v gledališču, ali ne? Kako ste blede, gospodična? Ali ste kaj bolni?“

„Ne, gospod adjunkt!“

„Na svidenje, gospodična! Oprostite, hiteti moram!“

Stisnil ji je roko, ki mu jo je brez misli ponudila, ter odhitel. Ona je zadržala sapo in se ujela za držaj ter se mukoma vlekla v svojo sobo.

Mapo je vrgla na mizo, zimsko čepico na posteljo in s stisnjenimi ustnicami ter krčevito odprtimi očmi je stopila k oknu. Roke je tiščala k prsim, čelo je pritisnila na ledeno šipo.

Dolgo je zrla s slepim pogledom skozi okno... Končno se ji je izvil iz prsi težek vzdih, oči so se ji zaprle, ustnice so se ji bolesto zategnile in izmed gostih trepalnic ji je zdrknil po licih niz debelih solz...

Otroci sonca

Arvid Järnefelt:

Že so zabučali jesenski vetrovi. Dolge smrekove veje so žvižgaje udarjale druga ob drugo. Kar se je čez poletje posušilo in strohnelo, se je odlomilo in padlo hrupno na tla. Po gozdu je bobnelo. Vsak večer so se na obzorju kopicili novi temni oblaki.

Drobne gozdne miške, ki so prebivale okoli nizke, razrezle smreke, so se skrile že globoko v svoja gnezdeca. Pod staro smreko je bila z mahom porasla kopica kamenja z izvrstnimi skrivališči, v mreži smrekovih korenin so imele rovkve nešteto hodnikov. Tam spodaj so samo votli, komaj opazljivi tresljaji tal izdajali, da zgoraj besni vihar; tam je bilo življenje kakor po navadi, miške so se igrale in cvilile, kolikor jih je bilo volja. Navzkriž so prišle samo, če se je kakšna miška pokazala pred tujim gnezdecem; tedaj je planilo prebivalstvo gnezdeca glasno cvilec na njo. Nepovabljeni gost je navadno pripadal veliki družini tistih miši, ki so bile še premlade, da bi lahko mislile na ustanovitev lastne družine, ali pa prestare, da bi v gnezdu še sesale. Te so potem tekale po tujem področju, jedle pri tujih zalogah in tako venomer povzročale hrup. Najhuje izmed vseh je zganjal neki mišek, ki je bil tako neustrašen, da je izgubil uhelj in so mu prišli vzdevek Predržež.

Poleg ljubkih opravi s svojimi dragimi so bili torej tudi v mišjem življenju prepripi s tujci, kakor je to pač v navadi vsepovsod v življenju pod zemljo pa še prav posebno. Sicer pa Predržež ni bil na glasu malopridneža. Koga naj bi bili pošiljali na prežo in na stražo, če ne

njega? In ker so ga vsi poznali, je bil tako rekoč nekakšen zvezni člen med vsemi.

Razen Predržeža je delovala kot zvezni člen še neka druga miš, stara brezboza po poli podgana, ki je zamlada videla človeški svet, in kadar je, kakor prav zdajle, obujala spomine na tiste čase, so vse miške radovedno prisluhnile.

Kako veličastno, kako mogočno, da, neznanstvo je miški človeško življenje! Človek je še nekaj višjega od najvišjega, kar si more miška predstavljati, pravi bog, in človeški svet, v katerem blešče zlate kupolve cerkva v vsem svojem sijaju, kjer pripadajo milijoni nemu in istemu gnezdu, kjer spreminjajo noč v dan in kjer se niti najbornejše slabuči ni treba skrivati v temi, marveč lahko vse mirno in varno hodijo v najsvetlejši luči, to je vendar blaženost, višja od najvišjega, kar si lahko zamisli bizije teme; to so v mišjih očeh nebesa. Zato jim je blaženo drhtenje prešinjalo srca, ko so poslušali pripoved o človeškem svetu. Ves ta sijaj je zasenčil celo najdrznejšo mišjo domišljijo. Utihihli so vsi spori, in miške, čepeče na zadnjih nožicah, so poslušale pripoved brezboze, sovražniki in prijatelji, tujci in sorodniki, mlado in staro, vse križem. Negibno in vdano so sedeli. Samo ob posebnih čudesih so nekoliko zasukali glavice, da so se spogledali s sosedi in potem skladno izrekli svoje občudovanje.

Tako so sedele miške tudi tisti viharni večer. Čas je mineval in niso opazile, da se je vihar počasi polegel in da je zunaj že vse utihnilo.

Tedaj je iz vrat na nos planila med nje neka miška, ki je bila šla venkaj pogledat. Blazna od strahu se je zatekla v najgloblje kotičke. Zaman so se trudili, da bi od nje kaj zvedali, kajti srce ji je tako burno utripalo, da so ji noge otrpnile in se je miška zgrudila nezavestna. Zdaj so poslali Predržeža na prežo, ampak to pot se je tudi Predržež urno vrnil. Zaman je skušal prikrihati, kako se tudi njemu dvigajo prsi. Bil je ves iz uma. Kaj takega pa še ne!

Nemir se je polotil vseh zbranih. Plaho so začele miške tekati sem in tja in vsi so zahtevali, naj gre stara podganjuha sama pogledati, kaj je, da bo zadevo razložila.

Kakšen poplah, ko se je stara vrnila in povedala, da je tam zunaj človek!

Človek! V grozi so se miške bliskovito razbežale in so kmalu tičale v svojih gnezdih, kjer se niso upale migniti ne dihniti.

Mrtvaška tišina v mišjem kraljestvu. Zunaj je kukal mesec izza oblakov in razlil svojo medlo svečavo čez gozd. Tudi okolica stare smreke je bila skopo osvetljena.

Res bil je neki človek. Domala se ni ganil. Bilo je kakor bi stal na vrhnjem kamnu kamenite kopicice, sklonjeno glavo pa je zamišljeno majal sem in tja.

Čas je mineval. Mišja radovednost je počasi premagala grozo. Že so zapovrstjo kukale iz luknjaj podzemeljskih hodnikov. Njihove svetle prsi so se svetlikale v mesečini, svoje nežne prednje tačke pa so dvigale, vohljale z gobčki in bolščale s črnimi očki. Ko so utešile radovednost, jih je spet obšla groza in so se brž poskrile. Toda komaj je en repek šinil pod zemljo, že je iz temne luknjice pokukal koničasti gobček druge miške. In kjer koli so bile mišje luknje, vsepovsod, so se pokazale miške, ki bi se bile rade vsaj za nekaj trenutkov nagledale človeka — človeka, otroka sonca in sreča.

Zdaj so se nekatere celo že upale iz lukenj in so stopicale naokoli, zdaj pa zdaj so sedle, vedno bliže človeku. Neka miška se je postavila na zadnje nožice, se vzravnila v vsej svoji veličini in skušala vohljati na koncih človekovih nog, ki jih pa ni dosegla.

A kaj si je umislil Predržež! Splezal je po mahovnatem smrekovem deblu. Potem je krenil in stekal po prvi veji dalje, da je bil naravnost nad človekom.

Je morda nameraval skočiti človeku na teme? Ne, ni mu bilo treba. Stekel je tja dol po nečem, kar je bilo napeto med vejo in človekom: po vrvi. Lej, že je človeku na temenu! Kmalu je bilo smrekovodeblo polno miši. Vse so ubirale isto pot po veji in vrvi tja dol na teme, potem pa po ramenih, rokah in prstih, ali pa so spet tekale nazaj na ramena, raziskovale ušesa in plezale čez obraz.

Kajti vse so hotele kar moči od blizu spoznati in natančneje ogledati človeka, otroka sonca in sreče, o katerem so doslej imele le mračne slutnje.

Ne pozabite obiskati v času celovškega sejma tudi

„Našo knjigo“

v Celovcu, Gasometergasse 10

KOLENDAR

Petek, 7. avgust: Kajetan, spoz.
Sobota, 8. avgust: Ciriljak, muč.
Nedelja, 9. avgust: Janez Vianec
Ponedeljek, 10. avgust: Lavrencij
Torek, 11. avgust: Tiburcij
Sreda, 12. avgust: Klara, devica
Četrtek, 13. avgust: Hipolit in Kasijan

SPOMINSKI DNEVI

7. 8. 1921 Umrli ruski književnik A. Blok — 1943 Začetek množičnih ubijanj in sežiganj Židov v nemškem taborišču Birkenau.
8. 8. 1848 James Glaisher v Londonu je narisal prvo vremensko karto na podlagi poročil iz 23 vremenskih opazovalnic — 1929 Ceppelin se je podal na prvi polet okrog zemlje — 1945 ZSSR napovedala vojno Japonski — 1946 Bolgarsko ljudstvo se je izreklo za republiko.
10. 8. 1668 Požar je uničil nad polovico Kranja — 1827 Rojen v Kamni gorici pesnik in politik dr. Lovre Toman — 1942 Partizani uničili rudnik v Libojah v Savinjski dolini — 1944 Partizanska akcija v Weissengrabnu pri Wolfsbergu — 1893 Rojen Lovro Kuhar — Prežihov Voranc.
11. 8. 1844 Umrli na Dunaju slovenski jezikoslovec Jernej Kopitar.
12. 8. 1938 Sprejeta uredba o ustanovitvi Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani — 1942 Ustreljen na Viču pri Ljubljani mladi proletarski pisatelj Tone Cufar — 1944 Sestaneč Curchilla in maršala Tita v Neaplju.
13. 8. 1802 Zmagal na gori Isel upornik Andrej Hofer.

Šmihel nad Pliberkom

V sredo pred štirinajstimi dnevi smo pokopali na šmihelskem pokopališču ob številni udeležbi Jožefa Kužnika, pd. Bvažejevega Jozna na Letini. Mnogim, ki so imeli opravka v celovski deželni bolnišnici, je bil znan, kjer je bil mnoga leta, celih 25 let, uslužben. Vsakomur je rad po svojih močeh prijateljsko in nesebično ustregel, zato se ga bo marsikdo hvaležno spominjal. Kljub dolgoletnemu službovanju v mestu pa nikdar ni pozabil svojega slovenskega pokolenja in se svoje domače govorece ni sramoval. Z vsem srcem je bil navezan na svoj domači rojstni kraj ter ga je, kadar je le mogel, obiskal. Bolnike iz domačega kraja, ki so morali iskati pomoči v bolnišnici, je vedno obiskoval in njim s svojim pripovedovanjem zanimivosti krajšal težke ure, ter jim tudi ustregel, kolikor je le mogel vljudno in požrtvovalno.

Tak je bil pokojni Jožef Kužnik, ki je moral v 58. letu svoje starosti leči v grob. Njegovi stanovski tovariši so mu podarili v slovo sedem vencev, eden pa se je v posmrtnici poslovil od zvestega sodelavca. Tudi šmihelski pevci so mu zapeli v slovo žalostinke. Ohranili bomo pokojnega Jožefa v trajnem spominu, preostalih sorodnikom pa izrekamo odkrito sožalje.

Vogle pri Sinči vesi

Minuli četrtek je nastala v naši okolici nevihta in je pri posestniku Megliču v Voglah udarila strela v gospodarsko poslopje. Ostrešje je zajelo ogenj in vsi se čudijo, da se je posestniku Francu Rutarju in njegovim domačim ter prihitelim sosedom posrečilo ogenj pogasiti. Poslopje je napolnjeno s krmo in zalogami žita ter je bila samoumevno nevarnost hitrega razširjenja požara silno velika. Z energično in spretno gasilno akcijo so preprečili ogromno škodo, še preden je prispela požarna gramba.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi najinega dobrega moža in očeta

Blaža Kropivnika

izrekama iskreno zahvalo vsem, ki so pokojnega v njegovi težki boleznih obiskovali. Posebno se zahvaljujemo zdravniku gospodu dr. Valentinu Travniku za ves njegov trud in olajšave, ki mu jih je nudil. Zahvaljujemo se gospodu župniku dr. Gerambu za lepe in tolažilne poslovilne besede ob pogrebu, nadalje zastopniku Zveze slovenskih izseljencev Lovru Kramarju za poslovilni govor in položeni venec. Zahvaljujemo se pevcem Slovenskega prosvetnega društva v Borovljah za ganljive žalostinke, zastopstvu Zveze slovenskih zadrug za udeležbo, vsem darovalcem vencev, številnim žalnim gostom za spremstvo na zadnji poti dragega pokojnika in vsem znancem in prijateljem za izraženo sožalje.

Priporočamo pokojnega Blaža Kropivnika v blag spomin.

Borovlje, dne 1. avgusta 1953.

Zalujoča žena in sinček.

Zadružniki iz Slovenjega Gradca na planšarskem tečaju na Koroškem

V dneh 25. in 26. julija je priredila Deželna kmetijska zbornica za Koroško svoj drugi potovalni planšarski tečaj po gornjekoroških planinah, ki se ga je prvič udeležila tudi delegacija OZZ za Slovenj Gradec po svojih članih Hudopisku, Gamsu, Poplusu in Doberšku. Tečaj je bil dobro organiziran, pa tudi do kraja prav poučen, kakor zatrjuje omenjeno odposlanstvo. Tudi obiskan je bil izredno dobro, delegacija pa je bila prav pristrčno sprejeta. Mnogo se je trudil g. deželni planšarski inšpektor dr. Kulterer, da se je čutila delegacija kakor bi bila doma. Problemi, o katerih je bilo razpravljanje na tečaju, so prav tako koroško-avstrijski kakor slovensko-jugoslovanski, odnosno kakor je pravilno poudaril profesor dr. Aichinger, ki je že znan po svojih predavanjih v Ljubljani — mednarodni. Ne gre samo za gole prehrabne probleme, ki bi bili trenutnega značaja, temveč predvsem

za perspektivne probleme, ko ne gre čakati, da se bi reševali šele pod silo prilik in prepozno. Baš to pa tvori tisto vez med nami, ki se ne more ozirati ali in kako se bodo reševali tu ali onstran državnih kolov posameznih držav, temveč ima rešitev teh problemov zelo globoko osnovo.

Razumljivo je, da je jugoslovanska delegacija našla zelo topel sprejem, saj nas sedanost nujno sili, zlasti Slovenijo in Koroško, kot sosedni deželi na skupno reševanje sedaj že aktualnih težav.

Slovensko jugoslovansko odposlanstvo se toplo zahvaljuje vsem činiteljem, ki so organizirali ta tečaj, posebno pa dr. Kultererju in prav tako vsem predavateljem na tečaju, kakor ostalim udeležencem, ki so se trudili, da nam napravijo bivanje med njimi tako koristno in domače.

Bistrica v Rožu

Štefa, tako smo imenovali Štefana Keušnika, smo dne 1. avgusta spremlili na njegovi zadnji poti. Štefan Keušnik je bil delavec v tukajšnji tovarni akumulatorjev, kjer je bil zaposlen od mladih let. Postal je 65 let star in torej šele letos vstopil v zaslužni pokoj in so mu priznali rento, ki pa je žal ni mogel dolgo uživati.

Pred predpreteklo nedeljo se je čutil še zdravega, toda v nedeljo je začel tožiti, da ga boli glava ter je padel že isti dan v nezavest. V ponedeljek zjutraj so ga morali prepeljati v bolnišnico v Celovcu, toda ni bilo več pomoči. V sredo so ga prepeljali spet domov in v četrtek zjutraj je zatisnil svoje oči za vedno.

Pokojnega Štefa smo imeli vsi radi zaradi njegovega lepega značaja, to je pokazala tudi številna udeležba ob njegovem pogrebu.

Zapušča ženo, Boštetovo Barbo v Slovenjem Plajberku. Pokojni Štef naj si spočije od svojega trudapolnega življenja, preostali ženi pa, s katero sta živela v srednjem zakonu, izrekamo iskreno sožalje!

V zadnjem Vestniku smo brali o tragični nesreči carinika Rauscha, katerega smrt smo vsi obžalovali in iskreno sočustvovali s težko

prizadeto družino. Toda ne smemo molčati, da so tudi ta nesrečni primer nekateri nepopoljšljivi šovinistični elementi izrabili in širili zlonamerno vest, da sta carinika na Mačenski planini ustrelila dva partizana, ki da se klatita po Karavankah. Verjetno je tako zlobno širjenje izmišljenih vesti tudi uspeh in posledica gnusnega hujskaškega pisanja lističa „Kleine Zeitung“.

Beljak

Minulo soboto in nedeljo je bil v Beljaku deseti beljaški sejem, veliko ljudsko slavlje z godbami, revijo narodnih noš, plesom in drugimi zabavami, ki je privabilo na tisoče ljudi v mesto. Računajo, da je prišlo iz Koroške in drugih zveznih dežel okoli 15.000 gostov, katerim se je pridružilo še kakih 10.000 domačinov in je torej prisostvovalo prireditvi 25.000 ljudi. Na štirinajstih plesiščih so igrane godbe v tirolskih, solnograških in koroških nošah, kjer so se vrteli neštevilni pari. Beljaški sejem je otvoril župan Sereinig, ki se je potem prvi zavrtel z neko folklorno damo v valčku. V vseh gostilnah je bil živahen promet in natakariji so imeli polno opravka in gostilničarji so želi pšenico. Raz-

Slovenski izseljenci, pozor!

Vse izseljenci opozarjamo, da poteče zadnji rok za vlaganje prošenj za priznanje tako imenovane priporniške odškodnine (Haftentschädigung) 1. septembra 1953. Prijaviti je treba vsako osebo posebej, ki ima Amtsbescheinigung ali Opferausweis in je bila v priporu. Odškodnino se sme zahtevati seveda samo za čas pripora, ne pa tudi za čas, ko je bil kdo izpuščen iz zapora ali iz taborišča, čeprav se še ni smel vrniti na svoj dom.

Potrebna pojasnila in formularje dobite na sedežu Zveze v Celovcu, Gasometergasse 10.

Zveza slovenskih izseljencev.

Bivši partizani!

Zveza koroških partizanov bo organizirala koncem avgusta ali začetkom septembra večji izlet bivših partizanov na morje. Interesenti-partizani naj javijo najkasneje do 20. t. m. svoje ime na naslov Zveza koroških partizanov, Celovec, Gasometergasse 10.

Glavni odbor.

gibano življenje je vladalo na zabavnem sejmu, kjer pa je vladala občutna druginja. Beljaški sejem je pomemben za tujski promet. —

Drugo največje mesto na Koroškem Beljak šteje po podatkih zadnjega ljudskega štetja 30.086 prebivalcev in je prebivalstvo od leta 1934 naraslo za 26,2 odstotka. Na 100 moških pripade v Beljaku 113 žensk. Številno žena na Koroškem je v primeru z letom 1934 po zadnjem ljudskem štetju v razmerju s številom moških nekoliko višje, vendar v primeri z ostalimi zveznimi deželami najnižje. Na Dunaju na primer znaša presežek žena na 100 moških 30 žensk. V Beljaku prebiva 760 oseb na enem kvadratnem kilometru.

Velikovec

Ko je minuli petek zavil šofer Hubert Reichmann s svojim motornim kolesom v Velikovec na državno cesto, je zadel v nek graški osebni avto, ki je privozil v smeri iz Celovca. Reichmann je pri zaletu utrpel težke poškodbe in so ga morali prepeljati v bolnišnico v Celovec. Potnikom v avtu se ni pripetilo ničesar, pač pa sta bili vozili precej poškodovani.

Sto koroških slovenskih otrok se ima dobro ob sinjem Jadranskem morju

Vzgojiteljica počitniške kolonije v Kaštelu Lukšiču pri Splitu je poslala naslednjo reportažo o bivanju koroških slovenskih otrok na počitnicah, ki jo objavljamo, da bodo starši in širša javnost obveščeni, kako lepo se imajo otroci na letovanju:

Dan in noč šume morskimi valovi in se zaganjajo ob sive stene gradiča v Kaštelu Lukšiču. Nenehna je njihova pesem in vedno spremenljiva: prešerna razigrana ob vročem soncu, grozna in preteča v nevihtah, žalostna in otožna ob sončnem zahodu, kakor da bi se vračali nesrečni senci Dobrile in Milenke nazaj v rodni grad živeti srečno življenje, ki so ga jima preprečile razprtje staršev — tako pripovedujejo domačini.

A v ponosnem gradiču nad pristaniščem je danes vse drugačno življenje od onega nekoč v davnih časih. Dijaški dom je tu in sedaj v poletnih mesecih preživljajo v njem naši slovenski otroci svoje počitnice.

Prva izmena — pionirji iz Ljubljane so se že poslovili od lepega sinjega morja, 20. julija pa so sem prispeli slovenski koroški otroci.

Dolga je bila vožnja, saj so se zbrali prav iz vseh strani naše Koroške: tam iz Celovca, Roža, Zilje in Podjune in še iz drugih krajev, kjer žive naši ljudje.

Prispeli so v Ljubljano. Bila je že noč, a vendar so otroci zavriskali, ko je vlak obstal. O tem lepem mestu, kjer žive sami Slovenci, sta jim pripovedovala oče in mati.

Tudi njihova — teh malih otrok je naša Ljubljana, ker so tudi oni naši. Toda časa za ogledovanje ni bilo. Okrepili so se s toplim čajem in pecivom, veselo so pozdravili svoje vzgojiteljice in že je vlak krenil dalje.

Zidani most, Zagreb, Karlovac — vlak je vse bolj drvel proti jugu. Malo spanja, malo igranja, novih spoznanj, pomenkov in ogledovanj pokrajin, skozi katere je hitel vlak, in že se je dan nagibal k večeru. Končno se je pretrgala vrsta

skalnatih grebenov in v daljavi se je zableščalo morje.

„Morje, morje!“ mnogi so ga videli šele prvič.

„In to je res naše morje?“ saj niso mogli verjeti. Po dobri večerji so utrujeni pospali v svojem novem domu.

Drugo jutro se je sonce že visoko dvignilo, ko so otroci šele pričeli odpirati svoje očke. Tropi razkuštranih glavico so se pokazali na oknih in balkonih, najradovednejši so se celo poskusili izmuzniti skozi vrata, da si dobro ogledajo širo morje in poskusijo, če je res slano. Tedaj pa — pisk. Tovariši vzgojitelji so jih že pucili, da morajo ob tem znaku vsi utihniti in prisluhniti, kam jih kliče piščalka.

Sedajle bo treba h telovadbi. Tovariši fizkulturnik že čaka. „Ena, dva, tri...“

Telovadba je končana. Vse hiti v kopalnice in umivalnice. Nato se pionirji oblečejo in počesejo.

Zopet pisk. Kam pa sedaj? K zajtrku seveda, saj je ura že osem. To jim gre v slast kava in bel kruh z maslom in medom.

Sedaj pa h kopanju!

Le nekaj korakov vstran od gradiča razprostirajo svojo senco zeleni bori. Tu je bilo prve dneve zavetišče naših pionirjev pred pekočimi sončnimi žarki. Ko pa so že lepo zagoreli, so preselili svoje igre na sončno morskobrežno. Sonce pripeka z vso močjo, naši pionirji pa se že igrajo z nagajivimi morskimi valovi.

„Rožice“, tako se imenuje skupina najmlajših, iščejo školjke, „Zvezde“ in „Siničke“ se žogajo, „Ribice“ pa so postale v morju res prave ribice. Dečki — „Galebi“ in „Gusarji“ so se spremenili v prave morske razbojnike. Le kdo bo danes zmagal?

Ob deseti uri prineso malico za lačne želodčke.

Tako mineva dopoldan. In ko morajo opoldne h kosilu, bi še radi ostali pri kopanju.

Toda — na kamenitem grajskem dvorišču je

že pripravljeno kosilo za lačne želodčke. Prijeten hlad veje od morja in vesela melodija odmeva iz zvočnika.

Po kosilu morajo k popoldanskemu počitku. To jim je malo težko, kar takoj bi hoteli zopet k morju. A ko zvedo, da bi jim to škodovalo, se vdajo in kmalu zavlada po sobah tišina.

„Piii“, jih zbudi čez dve uri piščalka.

Na vrsti je malica: sadje in kruh.

Komaj pojedjo, že imajo pripravljene kopalne hlačke, da odidejo zopet na kopanje.

Na poti mimo pristanišča ogledujejo ribiške čolne, iščejo v daljavi ponosne ladje in se vesele, kako se bodo tudi oni popeljali v Split, v Trogir, na otok Hvar.

V morju zopet mrgoli otroških glavico. Mala Rozika zna že plavati, Micka boče znati že kaj več. Marko je našel v morju veliko školjko in Nevenka se čudi morskim rastlinam.

Ko pa se prične sonce počasi poslavljati in se odpravljati na svojo dolgo pot okoli zemlje, se poslove od morja tudi naši pionirji.

Večerja jih že čaka — saj so zopet hudo lačni. In kam po večerji? Za spanje je še prezdaj. Oh, saj res! Sosednja hrvaška kolonija nas vabi na skupno rajanje. Že smo tu — v gaju ob morju. Otroci se primejo za roke, zapojejo in zaplešejo. Dobro se razumejo med seboj in radi se imajo.

Ko pa se prične spuščati noč, morajo pionirji k počitku. Preden pospe po svojih belih posteljicah, se spominjajo svojih mamic, očkov, bratcev in sestric tam daleč, daleč na Koroškem. Ko bi tudi oni mogli videti našo lepo skupno domovino! In ko bi tudi njim nekoč postala prava domovina brez meja in pregraj! Trdno upajo ti mali otroci, da bo nekoč napočil dan, ko bo oživel stara pravljica o kralju Matjažu. Pa saj ne potrebujemo kralja Matjaža in njegovih nerodnih v železju odetih vitezev, potrebujemo le ljudi s poštenimi srci in vestjo, ki jim velava priznati vsakemu narodu svoje pravice in svojo last.

ZA GOSPODINJO IN DOM

Varujmo se nezdod v gospodinjstvu

Ko gospodinja z vso ljubeznijo pripravlja jedila svojim dragim, je izpostavljena neštetim nezdodam: opeklinam, zastrupitvi, omedlevidam, požaru, eksploziji, urezom itd. Ni vseeno kakšen prostor izberemo za kuhinjo. Na to naj bi gledali zlasti, če so otroci pri hiši. Otrok je v svoji nevednosti in radovednosti pogosto vzrok lastne pa tudi tuje nesreče prav v kuhinji.

Vžigalice, kemikalije, zdravila in podobno naj bodo na takem prostoru, ki ne bo otroku dosegljiv, niti ne da bi prišlo tudi pri odraslem človeku do usodne zamenjave. Z vnetljivimi tekočinami (bencin, eter itd.) ne čistimo ničesar v bližini ognja. Preglejmo od časa do časa vse električne naprave, če so v redu, posebno glede na izolacijo. Ne dotikaj se nikoli stikal, likalnika, pečice in podobnih naprav z vlažnimi rokami. Premalo se zavedamo, da tudi električni tok napetosti 150 voltov lahko povzroči smrt.

Med navadnejše nezdode spadajo prav gotovo različni urezi z nožem, konzervnimi škatljami in podobno. Gotovo take nezdode navadno

niso nevarne, pa vendar ob nepazljivem ravnanju pride lahko do infekcije ali pa še celo do hujšega. Zaradi tega naj vzorna gospodinja shranjuje nože in podobno orodje na tak način, da jih bo lahko prijela vselej samo za ročaj in se izognila različnim nezdodam.

Pred raznimi nezdodami ni obvarovana niti taka gospodinja, ki se giblje v kuhinji, ki odgovarja vsem zahtevam moderne tehnike, niti ona, katere kuhinja je silno preprosta. Neprijetna notranja ureditev ima za posledico, da gospodinja ne ve, kam bi postavila posodo, vročo vodo, vrelo mleko in podobno. Osnovno pravilo previdnosti v tem oziru je zlasti to, da ne izpostavljamo ročajev posode na tak način, da se lahko vanje zapletemo z obleko, ali pa da je celo dosegljiv otroku, ki si lahko na ta način zlije nase vrelo vodo, vrelo maščobo ali pa vrelo mleko.

Skrbna in vzorna gospodinja ne sme torej paziti samo na lepoto in snago v kuhinji, ampak tudi na to, da jo uredi na tak način, da se čim bolj izogne nezdod.

Kuharski recepti

Kisla gobova juha

Potrebuješ: 10 — 15 dkg gob, 2½ l vode, pol čebule, 4 zrnca popra, dva klinčka, kis, sol, 2 žlici masla, tri žlice moke, jajce.

V slani, okisani vodi kuhaj dišave. Istočasno praži osnažene gobe s presnim maslom; ko so se osušile, potresi z moko in daj vse v precejno juho. Ko še prevre, zamešaj vanj razžvrkljano jajce in daj z opečenim kruhom na mizo.

Zelenjavni zrezki

Potrebuješ: ½ kg krompirja, majhen krožnik špinače ali ohrovt, koren, grah, gobice, presno maslo, dve jajci.

Kuhan krompir pretlači. Špinačo ali ohrovt skuhaj in sesekljaj. Skuhaj tudi koren in ga zreži na prav majhne koščke ali pa tudi sesekljaj. Skuhaj ½ l graha, če imaš, prepraži dve žlici gob. Nato dobro vmešaj žlico presnega masla

z enim ali več jajci. Temu prideni krompir in vso ostalo pripravljeno zelenjavo. Grah lahko pretlačiš ali pa ga pustiš celega. Vse primerno ošoli, odišavi s poprom in potrosi z dvema žlicama moke. Zrezke lahko zboljšaš z žlico drobno sesekljane šunke. Vso to zmes rahlo premešaj, oblikuj zrezke in jih na vroči masti speci. Zrezke daš lahko na mizo z dušeno peso, s poljubno solato ali tudi kot oblogo k mesu.

Pecivo s sadjem

Dobro umešamo 15 dkg masla in dodamo 15 dkg sladkorja, 4 rumenjake, sok in sesekljano lupinico pol limone. Zmes mešamo tako dolgo, da je lepo penasta, potem pa dodamo dve do tri pesti zmletih mandljev, 8 žličk mlačnega mleka, v katerega smo stresli kavno žličko pecilnega praška, 30 dkg moke in sneg štirih beljakov. Testo razdelimo na namazan pekač in povrh natresemo razpolovljenih marelic, breskev ali kakšnega drugega sadja. Pecivo spečemo in še vroče potresemo s sladkorjem.

MODA

Leva obleka je iz rjavega šantunga. Spodnji del obleke ima spredaj naložene tri gube in ima vrezane žepce. Zgornji del obleke se spredaj zapne z gumbi. Rokavi so ukrojeni po načinu „raglan“ in so kratki. Ovrtnik je stoječ. Pas je ozek. — Desna obleka je iz belega svilenega platna. Spodnji del obleke je zvonast z vrezanimi žepi. Zgornji del obleke je zadaj z gumbi zapet, brez rokavov. Izrez v vratu je precej velik. Ovrtnik sega spredaj do ramen, zadaj ga sploh ni. Pas je širok 2 in pol centimetra.

Kopalne obleke iz papirja

Amerika ima v letošnji kopalni sezoni novo senzacijo: papirnatokopalne obleke. Po takoimenovanem „melestreng“ postopku je mogoče izdelati iz papirja vsa oblačila, celo dežne plašče. Strokovnjaki si od nove surovine mnogo obetajo. Iz papirja izdelujejo baje po novem postopku že otroške vozičke, cvetlične lončke in še več kaj. Papirju dodajo apno, premog in vodo, nova mešanica pa se imenuje „melamine“.

Rumena luč proti žuželkam

Ameriški strokovnjak Dutchman je že dolgo iskalo učinkovito sredstvo proti nočnim žuželkam. Končno je ugotovil, da je treba uporabljati rumene žarnice, h katerim komarji in večče ne silijo. Privlači jih samo modra svetloba, ki je zelo blizu ultravijolični. Večina svetilk daje med drugimi tudi modro svetlobo, ki privlači nočne žuželke. Rumena svetloba pa ne vsebuje modrih žarkov, zato je komarji in večče ne opazijo.

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Kje so moje meje?

Pred 15 leti izselil se je četrti sin srednjega posestnika, kot 22 letni fant s trebuhom za kruhom v Ameriko. Tam je moral v začetku trdo delati. Toda koroški Slovenec ima bistro glavo in odprte oči. Ko je tako delal v raznih krajih in v raznih tovarnah, je ne samo s svojo pridnostjo, ampak tudi z iznajdljivostjo prekosil druge in se dokopal kmalu do dobrega zaslužka in prihrankov. Ko pa je zvedel, da je doma vse pomrlo, in da je domače posestvo na prodaj, prišlo ga je domotožje in se je vrnil. Za majhen del prihrankov je kupil očetovo domačijo.

Navajen natančnosti je hotel najprej natančno ugotoviti meje. Saj se svojčas za meje ni mnogo brigal, pozabil pa je tudi marsikaj.

Pri sosedu je prišel ravno takrat, ko je on odšel v Ameriko, nekoliko starejši sin po smrti očeta na posestvo. Ker so se prej sosedji dobro razumeli, so tekom časa mejniki razpadli in se porazgubili. Vedeli so še za eno in drugo drevo, kjer pa ni kaj posebnega raslo, kakor na pašnikih pod gozdom, niso bili med seboj posebno natančni. Sosedov sin pa je bil napreden gospodar. Zasadil je sončnati pašnik z najboljšim sadnim drevjem, ki je že lepo rodilo.

Amerikanec je hotel svoj pašnik zraven sosedovega zagraditi in je, ko je urejeval vse meje, tudi meje med pašniki dal meriti na podlagi mape po geometru. In glej čudo! Precejšnji del pašnika je zasadiš že sosed kakor svojega s sadnim drevjem in je resno trdil, da je ta del vedno spadal k njegovemu posestvu.

Amerikanec je pozval še drugega geometra, naj zanesljivo in natančno meri. Ta je vzel za podlago v mape urisano hišo in vsak še tako oddaljen mejnik, ki je ostal. In zopet je šla meja skoz sosedov novi sadovnjak.

Nobeden ni odelnal, vsak je trdil svoje. Brez kake posebne jeze in sovraštva sta prišla pred sodnika.

Sosed je na vprašanje sodnika trdil, da je sporni del njegov, tudi če bi ne bil po mapi in zemljiški knjigi, ker se on spominja skoraj 30 let nazaj, ko je tam kot otrok pasel.

Če se spominja na kake mejnike in na kakšne, ga je sodnik vprašal. O tem seveda ni mogel kaj važnega povedati, še manj pa da bi mogel natančno pokazati, kje je med pašniki stal kak mejnik — saj je bilo vse preorano.

Skliceval se je na sosede kot priče, ti bodo gotovo potrdili njegovo trditev, da je sporni del skupaj s svojimi predniki z mirnim neprestanim in poštenim uživanjem priposestoval in si tako pridobil lastninsko pravico? Toda oddaljeni sosedi — vsi mlajši in resnicoljubni — so vedeli samo to, da se pri paši med seboj ni gledalo natančno na mejo, da so smatrali za mejo neka stara že davno posekana drevesa in da to v naravi ne morejo pokazati. Tako je torej odločila mapa, kakor sta mejo izmerila dva geometra. Sosed je moral priznati, da mu je prava meja odrezala precej sadovnjaka. „Kaj pa bo z drevesi, te mi boš drago plačal!“ — opozarja Amerikanca! Sodnik podučil, da je smatrati, da je bil sosed v dobri veri in da mu mora Amerikanec to izboljšanje plačati po natančni cenitvi. Praktični Amerikanec pa mu reče: „kar si vsadil, si že dolgo let užival! Drevesa v jeseni lepo izkopaj in jih presadi kam drugam. Pomagal ti bom in zaradi kake majhne škode se ne bova kregala!“ Dobra volja je zmogala na obeh straneh in ta je več vredna kakor sodniška sodba.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Srčna kap

Na vprašanje, kaj je srčna kap, ni lahko odgovoriti in sicer zato ne, ker se je moderno pojmovanje o vzrokih srčne kapi v zadnjem času temeljito spremenilo. Pred tem časom so si predstavljali pod pojmom srčne kapi nekaj popolnoma določenega. Mislili so si takole: Če postane kaka večja srčna žila radi arterioskleroze krhka, lahko nekje počí, in sicer se to zgodi zaradi prevelikega telesnega ali duševnega napora, pa tudi brez kakega posebnega povoda. Ta kri iz počene žile se izlije bodisi v osrčnik, kjer lahko ustavi delovanje srca, ali pa v prsno votlino. Če pa počí kaka večja arterija, na primer vratna žila, človek izkrvavi navzven. V obeh primerih, v krvavitvi navznotraj, v krvavitvi navzven, zmanjka srcu večja količina krvi in preneha delovati. Ta krvavitev iz velikih žil se vrši izredno hitro in rekli so, da je človeka zadel kap.

To staro naziranje o nastanku kapi se je danes spremenilo, kajti danes vemo, da je srčni kapi največkrat vzrok embolija. Pri tem gre za sledeče: Kri teče po ožilju, iz srca prihaja v velike odvodnice (arterije), nato v manjše in slednjič v mikroskopsko majhne lasnice (kapilare). Od tod se zbira sprva v manjše, nato v večje dovodnice (vene) ter se vrača v srce, kjer se krvni obtok prične znova. To gre v najlepšem redu, dokler je kri enakomerno tekoča in ne plava v njej nič trdega. Zgodi se pa lahko, da se iz neznanega vzroka stvorijo v krvi trdni delci, morda se kri strdi in stvori krvni strdek. Ta krvni strdek plava v krvi in potuje skozi velike in male arterije ter pride morda v majhno žilico, ki jo zamaši in prekine na tem mestu

krvni obtok. Takemu krvnemu strdku, ki potuje pa žilah, pravimo embolus. Na srečo pa lahko dovaja organizem kri tistemu delu telesa, kjer je žila zamašena, tudi s sosednimi žilami: žile v okolici se povečajo in prevzamejo funkcijo zamašene žile. To dejstvo je izredne življenjske važnosti, kajti če kri ne prihaja v celice in organe, jim zmanjka hrane in odmrejo. Embolus ne povzroči stalne okvare, seveda če ni prevelik in ne zamaši takšne življenjsko važne žile. Če embolus zamaši eno izmed koronarnih žil, to so žile, ki prehranjajo srčno mišico, tako, da srce ne dobi več prehrane in preneha delovati, nastopi srčna kap. Nastane vprašanje, od kod pride embolus. V zaprtem ožilju, torej kjer ni ran s strdki krvi, je to lahko v zvezi s poapnenjem. Zaradi zaapnenjenja postaja ostenje žil hrapavo, kri se na takem hrapavem mestu strdi, nastane strdek, ki pride v koronarko, in jo zamaši. Čim je koronarka zamašena z embolusom, poskuša nadomestiti organizem napako tako, da razširi sosednje srčne žile. Če se mu

to posreči samo po sebi ali pa z zdravniško pomočjo, nastopi zboljšanje ali celo ozdravljenje, če pa rezerve srca odpovedo, nastopi smrt zaradi srčne kapi.

Novo zdravilo proti opeklinam

Strokovnjaki univerze Illinois v Ameriki preizkušajo novo zdravilo proti opeklinam. Odkrili so ga po naključju ob eksploziji v neki tovarni mesnih in zelenjavnih konzerv. Tam se je namreč razpočil velik kotel in dvanajst delavcev je utrpelo hude opekline. V pričakovanju rešilnega avtomobila so jim drugi delavci priskočili na pomoč. Pri roki so imeli samo vodo, že shlajeno, v kateri se je prej kahal neke vrste bob in so jim z njo hladili opekline. Ko so opečene delavce pripeljali v bolnišnico, so se zdravniki zelo čudili. Na nobenem niso našli pri opeklinah običajnih mehurjev in nobeden ni tožil, da bi ga še kaj bolelo. Tako so odkrili novo zdravilo proti opeklinam, ki je baje zelo učinkovito. To ni pokazal le omenjeni slučaj v tovarni, ampak tudi že prvi uspehi strokovnjakov, ki novo zdravilo zdaj preizkušajo.

Če otrok požre strup

Večkrat se zgodi, da otrok slučajno pogoltno strup. Redki so starši, ki poznajo protistrup. To je enostavno zdravilo in najbolje je, če ga imamo v domači lekarni pripravljene v stekleničici. Zdravilo se stoji iz:

dveh delov lesenega oglja, seveda čistega, lahko zamenjamo s praženim koščkom kruha, toda moramo paziti, da kruh zogleni, enega dela magnezijevega mleka, enega dela močnega čaja.

Če je otrok pogoltnil strup, mu takoj dajte najmanj dve žlici te mešanice z malo vode.

Zakaj je to zdravilo uspešno? Če je otrok pogoltnil kovinski ali lužnati strup, bo taninska kislina v čaju pomagala, da se nevtralizira. Če je strup kislina, se mu bo zoperstavil magnezij. Majhne količine lesenega oglja pa bodo vsrkale strup in preprečile njegovo širjenje v krvi.

Potem ko ste dali otroku protistrup in takoj poklicali zdravnika, morate opraviti še tri stvari:

1. Ugotovite, kaj je otrok pogoltnil, tako da boste to lahko takoj povedali zdravniku.

2. Silite otroka, naj bruhga, če ni pogoltnil kake lužne snovi, ki bi mu lahko spekla grlo in usta. Najboljši način za to je, da mu daste skodelico mleka, v katerem ste zamešali celo jajce. To naj otrok spije, potem pa mu nalahno vtaknite v grlo prst.

3. Dajte mu še eno dozo univerzalnega protistrupa, ki smo ga opisali zgoraj.

Pri vsem tem pa je najbolj važno, da delate hitro, kajti nekateri strupi lahko ubijejo že v petih minutah. Zavedati se morate tudi, da zdravnik nima vedno v svoji torbi sredstev proti vsemstrupom.

Koroška pokrajinska bolniška blagajna za delavce in nameščence javlja, da je njen oddelek za srčno diagnostiko in za merjenje količine temeljnih snovi, ki jih potrebuje človeško telo, meseca avgust zaprt. Prihodnja ordinacija bo 1. septembra 1953.

Na velesejskem prostoru v Celovcu je zaživelo

Celovec, ki je bil uradno sprejet v vrsto avstrijskih velesejskih mest z odobritvijo velesejskih kontingentov za inozemske razstavljalce, se je zadnje dneve marljivo pripravljala na slovesno otvoritev letošnjega drugega koroškega velesejma. Očistili so ulice, številne zastave plapolajo in v prazničnem vzdušju je sprejemal Celovec številne razstavljalce in kakor se obeta, bo razstava, koroški velesejem, ki je postal že pojem, sprejemal v teh desetih dnevih številne obiskovalce iz koroške dežele same, iz sosednih zveznih dežel in številne goste iz inozemstva, predvsem iz sosedne Jugoslavije, Italije in Trsta ter tudi iz Zapadne Nemčije.

Kljub mnogim tehničnim težavam, ki jih je moral velesejski odbor premostiti, ker zasedbena sila edino v Celovcu še vedno ni dala pripravnega lastnega velesejskega prostora na razpolago in se mora velesejem odigrati v improviziranih prostorih, v šolskih poslopih in naokoli ležečih cestah, je celotni izgled velesejma tako po urejenosti razstav in arhitektonskem izgledu paviljonov odličen in v vsakem pogledu zelo zanimiv.

Ob vhodu na velesejem so mogočna vrata s koroškim grbom, skozi katere se bodo te dneve zgrinjale številne množice. Na prostoru, ki obsega letos 65.000 kvadratnih metrov, dočim je bil obseg preteklo leto manjši, namreč 45.000 kvadratnih metrov, je razstavilo nad 700 razstavljalcev svoje proizvode v prikaz. Po razstavljalcih iz inozemstva ima koroški velesejem mednarodni značaj. Poleg tvežk iz Koroške in ostale Avstrije, je zastopanih na koroškem velesejmu 20 jugoslovanskih, 56 zapadnonemških in 51 italijanskih obratov. Koroški velesejem bo obiskala vrsta delegacij iz Zapadne Nemčije, Trsta, Italije in Jugoslavije.

Poseben pečat letošnjemu koroškemu velesejmu daje posebna razstava lesnega gospodarstva, ki se razvija v avstrijski lesni velesejem. Poleg tega je predvidenih v okviru velesejma vrsta posebnih razstav in prireditvev. Predvsem pomembna bo avstrijska lesnogospodarska prireditev, kjer bodo zastopniki prizadetih industrij, podjetij in strokovni izvedenci lesnega gospodarstva in lesno predelovalne industrije razpravljali o skupnih interesih in sklepali nove vezi med producenti surovine „les“ in lesnopredelovalno industrijo.

Posebna razstava „Služba ljudstvu“ bo stavila vsem interesentom za lesno gospodarstvo zanimive eksponate v prikaz. Prav tako je silno zanimiva in poučna razstava „Prevoznništvo v obratu“, ki prikazuje značilne možnosti transporta lesa in lesne predelave.

Na koroškem velesejmu sta torej poleg mnogih novosti in razstavljenih predmetov na razpolago dve posebni strokovni razstavi, ki bodo najbolj zanimale gozdne posestnike, industrijalce in obrtnike tozadevne stroke.

Iz poročila prezidenta koroškega velesejma

Drugič so se odprla vrata koroškega velesejma in lesno-gospodarskega velesejma v na-

daljnem razvoju že desetletja vsako leto se ponavljajočih celovških razstav.

Iz vse Avstrije, iz naših sosednih držav Jugoslavije, Italije in Zapadne Nemčije so prispeli razstavljalci, da pokažejo zmogljivost svojih obratov s kvalitetnimi izdelki vseh vrst v bogatem obsegu.

Razstavljalci in obiskovalci velesejma naj bodo srčno pozdravljeni z željo, da bi razstavljalci dosegli popolni poslovni uspeh.

Število razstavljalcev se je za okoli 30 odstotkov povečalo. Koroški velesejem je bil vključen v vrsto avstrijskih velesejmov, ki so deležni ve-

gospodarskega sveta, ki bo, kakor upamo, stalna prireditev koroških velesejmov, vemo, da smo na pravi poti. Poudarjamo, da smo mogli velike težkoče s pripravami za velesejem premostiti le s podporo vseh za našo deželo važnih činiteljev v državi, deželi in občini.

Slavnostna otvoritev velesejma

Včeraj ob 10. uri je bila slovesna otvoritev drugega koroškega velesejma. Med množico številnih navzočih so prisostvovali otvoritvi prominentne osebnosti, ki jih je prezident, mestni svetnik Novak, pozdravil. Med temi so bili

velesejskih kontingentov. Nadaljnji razvoj strokovnega velesejma „les“ razveseljivo napreduje. Če opozarjamo še na posebne razstave zveznega ministrstva za trgovino in obnovo „Služba ljudstvu“ in razstavo avstrijskega produkcijskega centra ter na 1. avstrijsko gozdno in lesnogospodarsko prireditev zveznega lesno-

navzoči zvezni kancler ing. Raab, celovski župan Graf, deželni glavar Wedenig in člani deželne vlade, knezoškof dr. Köstner, zastopnik britanske zasedbene oblasti Goshen, italijanski konzul, legacijski svetnik Vošnjak, državni sekretar Graf in drugi.

KOROŠKI VELESEJEM CELOVEC

z avstrijskim lesnim velesejmom

6. do 16. avgusta 1953

Posebne razstave:

„Služba ljudstvu“ - „Prevoznništvo v obratu“

Velik zabavni park

Velesejska tombola

Obiščite

tudi vi za časa razstave največjo in najbolj znano gostilno Celovca ki je odprta od 7. do 24. ure Prvovrstno kosilo in večerja — Zmerno cene

Volkskeller

BAHNHOFSTRASSE 44

Govori, ki so jih imele ob otvoritvi odgovorne osebnosti, so izzveneli v duhu prizadevanja za mirno in dobro sožitje med sosednimi narodi, katero miselnost je najbolj poklicana gojiti Koroška, katere področje obsega tri narodnostne meje. Medtem, ko so govorniki poudarili važen pomen koroškega velesejma za ugoden razvoj koroškega in avstrijskega gospodarstva, so podčrtali mednarodno vlogo te pomembne gospodarske prireditve, predvsem zaradi tega, ker so na velesejmu udeleženi razstavljalci iz sosednih južnih držav, Jugoslavije in Italije, s katerimi ima Koroška interes navezati čim globlje gospodarske in tudi kulturne stike. Župan Graf je naglasil, da je posebno razveseljivo, da bo mogoče med časom velesejma pozdraviti prominentne goste iz sosednih držav.

Prezident Delavske zbornice, Truppe, je prinesel pozdrave v imenu delavstva, ker mnogoštevilni razstavniki predmeti na razstavi so delo delovnih rok. Pozdravil je delovno ljudstvo v Jugoslaviji in Italiji, ki s svojim delom ustvarja vrednote.

Prezident kmetijske zbornice Gruber je naglasil vlogo kmetijstva v celokupnem sestavu gospodarskega življenja.

Prezident obrtnega gospodarstva Rapatz je izrazil željo, naj razstava izpolni dve nalogi, gospodarsko in kulturno. Velesejem naj koristi zblizanju med mejnimi državami. Vrata so odprta za gospodarsko in kulturno sodelovanje med sosednimi državami.

Tudi deželni glavar Wedenig, kot častni pokrovitelj velesejma, je naglasil, naj bo velesejem vrata in most do in med sosednimi narodi. Potrebno je, da se vsled vojne povzročene rane zaprejo v interesu vseh narodov v času, ko se trudimo, da zgradimo skupno Evropo. V tem smislu deželni glavar posebno pozdravlja inozemske velesejske goste.

Obiščite velesejem in predvsem trdke, ki inserirajo v našem listu, kjer se pomudite in sklenite kupčije. Oglejte si jugoslovanski paviljon s prikazom slovenske proizvodnje in okrepčajte se s slovenskim vinom, ki daje moč in mladost.

„Jugoslovanski dan“ v okviru koroškega velesejma

Poleg mnogih drugih prireditvev in zanimivosti bo v okviru koroškega velesejma v nedeljo, dne 9. avgusta, tudi „Jugoslovanski dan“.

Predsednik in podpredsedniki trgovinske zbornice iz Ljubljane bodo ob 9. uri predpolodne v prostorih jugoslovanskega paviljona v trgovski akademiji sprejeli zastopnike tiska, nakar je predviden sestanek predstavnikov celovške in ljubljanske trgovinske zbornice.

Opozarjamo tudi na veselo presenečenje, ki so ga lahko deležni v nedeljo obiskovalci jugoslovanskega paviljona s pijačami. Na plačilnih listih, ki bodo izdani v teku dneva, bodo namreč številke, ki bodo zvečer izžrebane. Marsikdo bo lahko imel srečo, da bo deležen dobitka izbrane serije najboljših alkoholnih pijač.

KOSTUMI — BLUZE — JOPE — MOŠKE OBLEKE — GABARDINE IN ŽAMETNE HLAČE — SUKNJIČI — SRAJCE

41 dobitkov

v enem tednu v vrednosti šil. 15.000. — lahko zadene vsak odjemalec od 6. do 13. avgusta 1953

Pri nakupu za najmanj 50 šilingov dobi

10. odjemalec 1 par	ženskih kratkih nogavic
20. odjemalec 1 par	moških kratkih nogavic
30. odjemalec 3	žepne robce
50. odjemalec 1	samovoznico
70. odjemalec 1	damsko bluzo
90. odjemalec 1	damsko garnituro
110. odjemalec 1	damsko garnituro I a
140. odjemalec 1	par damskih perlon-nogavic I a
160. odjemalec 1	prevleko za blazinico
190. odjemalec 1	namizni prt
300. odjemalec 2	frotirki
400. odjemalec 3 m	volneno škotskega blaga za oble
580. odjemalec 3 m	flancla
600. odjemalec 1	predpasnik
670. odjemalec 1	moške kopalke
700. odjemalec 3.50 m	delca
970. odjemalec 1	moške hlače, dolge

Pri nakupu za najmanj 100 šilingov dobi

220. odjemalec 3 m	šantunga
250. odjemalec 1	žensko obleko
280. odjemalec 1	moško srajco
510. odjemalec 1	damski pulover I a

Pri nakupu za najmanj 100 šilingov dobi

340. odjemalec 1	moško obleko
370. odjemalec 2.80 m	blaga za kostum
400. odjemalec 3 m	blaga za moško obleko
430. odjemalec 4 m	tafta I a za Cocktail-obleko
500. odjemalec 1	prežito odejo
520. odjemalec 2.50 m	volnena blaga za obleko
550. odjemalec 3 m	popelina za srajce I a
610. odjemalec 1	damske kopalke
640. odjemalec 1	žensko nočno srajco v svili s čipkami
730. odjemalec 1	moški telovnik
760. odjemalec 1	ženski telovnik
790. odjemalec 5 m	blaga za moško obleko in pritlikine I a
800. odjemalec 1	volneno odejo
820. odjemalec 3 m	belurja za plašče I a
850. odjemalec 1	damski spaln plašč komplet
880. odjemalec 1	moški suknjič I a
910. odjemalec 2.50 m	blaga za obleko, volneno, pepita
1000. odjemalec 1	moški dežni plašč

Pri nakupu za najmanj 200 šilingov dobi

460. odjemalec 1	damski modelni plašč I a, v čisti volni
940. odjemalec 1	damski krzneni plašč iz toskanskih plemenitih jagnejetnih kož I a, velikost II

Vsi predmeti so z zraven spadajočimi številkami razvidni v naših izložbah. Štejejo tekoče številke na blagajniških blokih od 1 do 1000 v tem času

Zato Vaš nakup samo v trgovski hiši Korošca

G. Umschaden

CELOVEC — KLAGENFURT
Bahnhofstrasse 7 (am Fleischmarkt)

z največjo izbiro in znano najnižjimi cenami

Izdaja posameznih dobitkov naslednjo sredo in petek

GABARDINE — KAMGARN — FLAVŠ — ŠANTUNG — SVILA — EVERGLAS — EDLOPLAST

Tudi letos zopet privlačna točka „Koroškega velesejma“ tradicionalna, znamenita

„Warmuth-Schau“

V HASNER ŠOLI I. NADSTROPJE DVORANE 19 — 23

Grandiozna razstava od formata za modnične jesenske - in zimske obleke kakor tudi opravnih predmetov

Slovenija = vino

razstavlja in na drobno prodaja v posebnem buffetu na veselničnem prostoru sejma Celovec, originalna in najkvalitetnejša sortna vina iz Štajerske, Primorske in Dalmacije, odlično slivovko in specialen Wermouth „Extra Bacchus“. Istotam pokušajte tudi našo novo brezalkoholno, vedno osvežujočo Cockta Cockto, ki je izdelana iz najplemenitejših in zdravih surovin

Slovenija-vino

Ljubljana - Jugoslavija

Frankopanska ulica 11

Telefon: 20-218, 20-171, 23-310 Telegram: VINEXPORT LJUBLJANA

Slovenija les

podjetje za izvoz lesa in lesnih izdelkov

Ljubljana, Titova cesta 1a

Telefon 20-563 Brzjav — Slovenija les Ljubljana

IZVAŽAMO: mehak in trd rezan les, gozdne proizvode in finalne izdelke.
Oglejte si našo razstavo na celovškem velesejmu.

SLOVENIJA-IMPEX

Trgovska agentura za izvoz in uvoz

LJUBLJANA — BEETHOVNOVA 14/I.

Telefon: 23-915 — Brzjavi: Slovimpex

IZVOZ

Kovine, rude, stroji, tehnični material, orodje, kemikalije, premog, gradbeni material, usnje, bombažne tkanine

UVOZ

Kovine, rude, stroji, električni material, orodje, kemikalije, specialni gradbeni material, kože, strojila, tekstilne preje

Slovenija Sadje

Zadružno izvozno — uvozno podjetje

LJUBLJANA, P. O. B. 83, Čopova 50/II, Jugoslavija

Telefon: 23-301, 23-302, 23-303

Telegrafski naslov: Slovenijasadje, Ljubljana

Izvoz vseh vrst svežega in suhega sadja ter zelenjave, sadnih sokov, pulp in močnih krmil

ZADRUŽNO TRGOVSKO IN IZVOZNO PODJETJE

„Slovenske gorice“ PTUJ

NUDI NAMIZNA VINA
SORTNA VINA
BUTELJČNA VINA

IZVAŽA
ODPRTA IN STEKLENIČENA VINA
POSREDUJE
NAKUP, PRODAJO IN IZVOZ VSEH VRST VIN

EXPORT — IMPORT „AGROTEHNIKA“

Ljubljana, Miklošičeva 6, pošt. pr. 254

Telegram: „Agrotehnika“, Ljubljana — Telefoni: h. c. 20-143 direktor 21-446

Izvoz: vseh kmetijskih, živalskih, mesnih, gozdarskih in lesno industrijskih proizvodov ter izdelkov domače obrti.

Uvoz: vseh strojev in naprav za kmetijsko, gozdarsko in strojno službo, reprodukcijskih sredstev in drugih potrebščin za kmetijske in zadružne organizacije ter plemenske živine.

Servisna služba: za garancijski in pogodbeni servis, distribucijo potrebnih rezervnih delov in vzgojo tehničnih kadrov.

Posredovanje: nabave in prodaje vseh kmetijskih pridelkov, lesno industrijskih izdelkov, gradbenega materiala in vsega reprodukcijskega materiala za potrebe kmetijskega združenstva.

Notranja trgovina: oskrbovanje kmetijstva z stroji in napravami iz domačega trga.

VINO KOPER - CAPODISTRIA

Vam nudi Jstvska vina:

TELEFON 18-25

ODPRTA VINA: **refoško**
malvazija
burgundec

BUTELJČNA VINA: **malvazija**
refoško
burgundec
merlot
barbera
kabernet
moškati beli in rdeči
pinot beli in rdeči

Vsa naročila sprejema poleg podjetja v Kopru, telefon 25 in 18 pisarna zastopstva v Ljubljani, Titova cesta 12, telefon 22-327

Obiščite nas na celovškem velesejmu in se prepričajte o kvaliteti naših vin

Gostilna **LOBIRK** Celovec, Gasometergasse 10

nudi vsem obiskovalcem koroškega sejma izbrane jedi,
dobro kapljo in prijetno domačo postrežbo

CARIMPEX

CELOVEC, Gabelbergerstrasse 24, Tel. 24-98

izvaja: uvozne, izvozne, transitne in reeksportne posle
uvažaja: sadje, zelenjavo in druge prehrabene artikle, krmila
izvaja: poljedelske in druge stroje, orodje, tehnični material ter artikle široke potrošnje

Generalni zastopnik za Avstrijo podjetja „Agrotehnika“, export-import, Ljubljana, Miklošičeva 6

„DOM“

trgovsko izvozno podjetje za domačo
in umeino obrt

Ljubljana mestni trg 24, tel. 21-4-07

Izvažamo kvalitete: pletarske izdelke iz prvovrstnega
šibja in slame
lesene izdelke
ročno kljekljane čipke
vezenine in druge predmete
domače obrti

Hermann Pinter

UVOZ — VELETRGOVINA

SADJE
ZELENJAVE
JUŽNO SADJE
ŽIVILA
KONZERVE

CELOVEC, Rennplatz 4, telefon 13-84

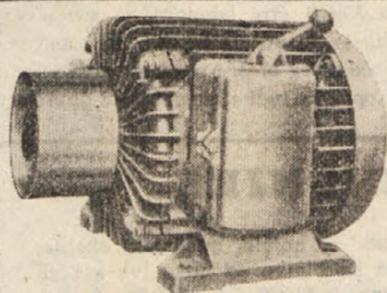
M. & F. Wiegele

Trgovina s kmetijskimi stroji in po-
pravilnica

Zastopstvo Steyr-traktorjev

Beljak

Italienerstrasse 16 — Telefon 47-24

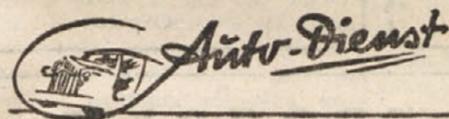
SIEMENS AUSTRIA Siemens-Motorji

v odprti in zaprti izpeljavi za **KMETIJSTVO IN OBRT**

Nasveti in prodaja potom strokovnega trga

SIEMENS-SCHUCKERTWERKE GES. M. B. H.

Celovec, Benediktinerplatz 9, tel. 20-27

LUGER

Velečrpalka

Celovec, Völkermarkterstrasse 58 — Telefon 23-43

Popravila motornih vozil, traktorjev in stabilnih motorjev

Dunajska krznarska delavnica

J. Vesely

Celovec — Klagenfurt, Obstplatz 2 — Telefon 28-36

STADT-Garage

Lasnik Franz Liegl

Benzin . B.-B.-mešanica . Diesel, priznana olja . Nočna in nedeljska služba

Celovec, Völkermarkter Ring 14

Telefon 11-08

HARMONIKE IN AKORDEONI

Koroški sejem
gimnazija soba št. 27

Novoproizvodnja vseh vrst . Vsa popravila . Vsi sestavni deli

R. NOVAK Cenik brezplačen
Razpošilja na vse strani
CELOVEC, Ebentaler Strasse 7

Obiščite poskušnjo vina v

hotelu Medrano

in v

Medrano baru

polnočni program

Prosim obiščite me na
koroškem velesejmu
v prostoru za poživila
Pričakujejo vas razne specialitete

VINOKLETARSTVO
Krebs

Celovec, Villacherstraße 1

Hiša dobrega pohištva

4 prednosti

- 1 Velikanska izbira — nad 100 oprem
- 2 Najboljša in najcenejša oprava v Avstriji, spalne sobe iz Irdega lesa samo šil. 3900.—
- 3 Plačilo na obroke brez pribitka, brez obresti
- 4 Dostava prosila na dom z lastnim specialnim avtom

Vodilna hiša pohištva na Koroškem

Hiša pohištva *Karl Stadler*

Celovec — Klagenfurt, Theatergasse 4

N. KARNER & CO.

Uvoz — veletrgovina
sadje — sočivje

CELOVEC

Poštna ulica 4 telefon 11-38

Relge

Električne ograje za
pašnike in zaščito
pred divjačino.

Relge

G. m. b. H. Dunaj IV,
Argentinierstrasse 20

Hladilne omare in hladilne naprave

Brezplačni nasveti in načrti, kakor vedno, najboljše pri

Julius Riva Celovec — Klagenfurt, Rosentaler Strasse 15-17, Tel. 31-91

Naročilnica za knjige

Pošljite mi, prosim, po povzetju naslednjo knjigo (naslednje knjige):

..... izvodov	Detela: Botanika, ppl., 380 str.	šil. 27.—
..... „	Priroda, človek in zdravje, ppl., 384 str.	šil. 20.—
..... „	Hlupič: Fotografija, ppl., 160 str.	šil. 13.—
..... „	De Kruif: Borci proti smrti, ppl., 299 str.	šil. 13.50
..... „	Cermelj: V svetu atomov, ppl. 244 str.	šil. 35.—
..... „	Bubljenikov: Planet zemlja, br., 106 str.	šil. 8.—

(Knjigo, ki jo želite, podčrtajte!)

(podpis)

Knjige so vezane v platno (pl.), polplatno (ppl.) ali pa so broširane (br.)

Toplota na zemlji vedno narašča

Vsem, ki letošnje poletje niso zadovoljni s pogostim deževjem in hladnimi dnevi, se bo zdelo precej neverjetno, da se zemljanom obetajo precej toplejša leta. Ta novica, ki se nekaterim morda ne bo zdela preveč nova, je dobila namreč precej novih potrditev. Ekspedicija Ameriške geografske družbe, ki skuša z raziskovanjem v najbolj severnem delu Aljasko najti odgovor na vprašanje, kje so vzroki za spremembo klime, si je nabrala toliko podatkov, da lahko v izboljšanje klimatskih razmer (resda šele v nekaj tisoč letih, toda to je glede na starost zemlje prava malenkost), verjame še tak, kopanja in sonca željan.

Mladi raziskovalci, ki zastopajo vse panoge prirodoslovnih ved, so doslej uspostavili celo vrsto opazovalcev okrog Arktike. Opremljeni so z vsemi pridobitvami, kar jim jih more nuditi znanost, na Aljaski pa imajo najsodobnejši laboratorij z več oddelki za raziskave na področju fizike, meteorologije, geologije, geofizike in drugih prirodoslovnih ved. Največja zanimivost vseh uspehov mladih raziskovalcev pa je gotovo opazovalnica, ki so jo zgradili na velikanski ledeni plošči, debeli več sto metrov in s površino približno deset do petnajst kvadratnih kilometrov. Prvi tak otok so odkrili leta 1946. Imenovali so ga „T 1“. Ledeni otok, na katerem so zgradili meteorološko opazovalnico, so imenovali „T 3“, pozneje pa so ga preimenovali v „Fletscher's Island“, ker je neki polkovnik Fletscher na ledenem otoku, o katerem mislijo, da je več stoletij star, prvi pristal z letalom.

Fletscherjevo smelo dejanje pa je za raziskovalce danes samo še zgodovina, saj na otoku na prostranih letališčih stalno pristajajo štirimotorni. Ne smemo pač pozabiti, kolikšno važnost pripisujejo prenekateri države razvoju letalskega prometa čez severni tečaj.

Toda kljub častitljivi starosti ledene gore so znanstveniki ugotovili, da je vsak dan manj. Ne veliko, le nekaj centimetrov na mesec. A prav teh nekaj centimetrov na mesec je precej zgovornih.

Profesor Lincoln Barnet, član Geografske družbe, je pred nedavnim napisal članek, v katerem spominja, da so bile v razvoju zadnjega milijona let, odkar se je pojavil človek, najmanj štiri ledene dobe. Poslednja ledena doba, ki je bila pred 20 do 25 tisoč leti, pravkar mineva. Razen visokih pogorij so danes pod večnim le-

dom le še Arktika, Antarktika in Grönland, kar pomeni v številkah 20 milijonov kubičnih metrov ledu. Povprečna debelina te ledene gmote pa znaša okrog kilometrov. (Tem številkam niso prišteta vsa ledena področja visokih pogorij, ki jih najdemo, kakor je znano, tudi v subtropskem pasu.) Ker pa se ta letna gmota stalno topi, se dviga višina morij, katerih gladina je bila ob koncu ledene dobe okrog sto metrov nižje. Ko se bo ves led stopil, bodo obale morij trideset metrov višje, kakor so danes. Tedaj bodo New York, Rim, London in Pariz pod morsk gladino. V zvezi s tem se bodo seveda močno izboljšale klimatske razmere in v naših krajih bodo ljudje prenekaterokrat blagovali

svoje prednike, ki jih je poleti tako često namočila kakšna ploha.

Sedanje živalstvo in rastlinstvo bodo tedaj zamenjale nove vrste, kolikor se spremembi podnebja ne bodo prilagodile sedanje, ki se bodo priselile iz južnejših področij. Podobno se je v zgodovini vsaj nekajkrat že zgodilo. Z raziskovanjem fosilij so ugotovili, da so v Severni Ameriki rasla subtropska drevesa, medtem ko je na Aljaski, na Grönlandu in v severni Aziji lepo uspevalo hrastje in javorje.

Klimatske razmere se bodo torej v prihodnje stalno boljšale in okrog leta 20.000 bo porast toplote dosegel višek, kaj bo potem?

Krompirjevec v „črnini“

Dr. W. Faber od Zveznega zavoda za zaščito rastlin poroča v zadnji številki mesečnika „Der Pflanzenarzt“, da so v okraju Korneuburg na Nižjem Avstrijskem našli večje število koloradskih hroščev popolnoma črne barve. Znak krompirjevca so normalno rumena krila s črnimi lisami. V tem primeru najdeni hrošči pa so imeli krila popolnoma črna. Kakor navaja v poročilu, so enake hrošče našli v Vzhodni Nemčiji prvič že leta 1950. Ti hrošči so bili skozi

dve leti opazovani in svoje barve niso več menjali.

Vzrok takšne prelevitve ni znan, domnevajo pa, da gre za spontano mutacijo, to je za nenkratno spremembo lastnosti brez posebnega vzroka. Ker ti črni krompirjevci svojo barvo podedujejo, se utegne zgoditi, da bomo imeli v bodoče poleg hrošča rumene barve s črnimi lisami opravka tudi s krompirjevci črne barve.

Izdelujemo in dobavljamo hitro **STEDILNIKE**

vseh vrst in velikosti: za hotele, gostinske obrate, kmečke kuhinje, male štedilnike za naselitve s kotli na pritisk, posebna novost štedilniki s krušno pečjo. Drogovni šanirji (oprave), kasete za denar, prevmitvena vrata za garaže in magacine v polni železni konstrukciji

Ograje vseh vrst

Franc Kauer trg Grebinj, Koroška

Pričakujemo vaš cenjeni obisk, trgovska akademija velika baraka na dvorišču

Oglejte si med koroškim velesejmom Lederwaren

Marketz & Sereinigg

CELOVEC, Paradeisergasse 7

Velika izbira damskih torb, aktovk, šolskih torb. Lastna izdelava in popravilnica.

Za S 250.— mesečno dobite tovarniško novo motorno kolo. Potuznik, Klagenfurt - Celovec, St. Ruprechterstrasse 4 Tel. 35-23

PIVOVARNA SCHLEPPE

od leta 1607

CELOVEC — PODGORA

Klagenfurt — Unterbergen

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Nedelja, 9. avgust

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.20 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Zelje poslušalcev — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert 14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert.

Poročila dnevno ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00 in 22.00.

Sobota, 8. avgust

8.45 Za našega malega poslušalca. Poje Rezika Koritnik — 11.00 Veder dopoldan — 14.30 Zeli si kaj — 15.30 „Iz vseh dolin zveni“ — 16.15 Mala filmska revija — 20.15 Sportna poročila — 20.20 Sestanek v dur in mol — 22.30 Plesna glasba.

Nedelja, 9. avgust

7.15 Sonce čez hribeček gre, pesmi v nebo done... — 8.10 Kmečka oddaja — 10.00 Maša — 11.15 Vesela oddaja — 12.45 Kulturno zrcalo tedna — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 18.30 Glasba in šport — 20.15 Sportna poročila — 20.20 Mojstri v tričetrtinskem taktu.

Ponedeljek, 10. avgust

14.30 Slovenska oddaja — 16.30 Za bolnega in osamljenega — 20.15 Specielno za Vas! — 20.45 Literatura v ponedeljek.

Torek, 11. avgust

11.00 Vedra oddaja — 14.30 Slovenska oddaja — 15.30 Za ženo in družino — 18.30 Slovenska oddaja — 19.00 Slavnostne igre v Solnogradu 1953 — 22.15 Šlagerji, ki jih vsak pozna.

Sreda, 12. avgust

11.00 Od melodije do melodije — 14.30 Slovenska oddaja — 17.55 Potovati užitek, če... — 20.15 Godba na pihala.

Četrtek, 13. avgust

11.00 Veder dopoldne — 14.30 Slovenska oddaja — 18.45 Kmečka oddaja — 20.15 Igra plesni orkester Wilhelm Dumka.

Petek, 14. avgust

11.00... in zdaj igra Pepi Naar! — 14.30 Slovenska oddaja — 16.30 Vsi otroci poslušajo — 17.55 Potovati užitek, če... — 18.45 Kmečka oddaja — 20.15 Slušna igra.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 — 19.00 Radijski dnevnik.

Sobota, 8. avgust

13.00 Kulturni pregled — 13.10 Želimo vas razvedriti — 14.00 Slovenska narodna glasba — 18.20 Za pionirje — 18.40 Poje Ljubljanski komorni zbor — 20.00 Pisan sobotni večer — 22.15 Zabavna glasba.

URADNA OBJAVA

Razpisane so naslednje proste tobačne trafike: Celovec, Wienergasse 7; Pliberk, glavni trg 10; St. Vid/Gl., Klagenfurterstrasse 102; Pazrije-Passriach 5, občina Brdo na Zilji.

Najpozneje do 22. avgusta 1953 do 12. ure je treba prošnje vložiti na predpisanih tiskovinah pri deželni finančni direkciji za Koroško (Finanzlandesdirektion - Monopolverwaltungsstelle) v Celovcu, Dr. Hermannsgasse 3, II. nadstropje, soba 34.

Natančnejša pojasnila se lahko dobijo pri pristojnih finančnih uradih (Verbrauchersteuerabteilung) v krajih za davčna nadzorstva, kjer se dobijo tudi potrebni formularji. Podrobnosti pa so razvidne tudi na oglasnih deskah pristojnih občinskih uradov.

Montblanc je zahteval pet smrtnih žrtev

Najvišja gora v Evropi, Montblanc, je minuli teden zahtevala v vrstah turistov pet smrtnih žrtev. Skupina sedmih nemških hribolazcev je dospela z italijanske strani v masiv Montblanca. Nastalo je silno mrzlo vreme, ki je turo zelo otežkočilo in sta dva hribolazca, Avgust Fuchs in Fritz Teifel, že pred dospetkom na vrh podlegla mrazu in naporom. Ostale hribolazce so morali s težkimi ozeblinami na nogah prepeljati v bolnišnico.

Istočasno so javili, da pogrešajo nekega angleškega turista po imenu Argill že nekaj dni, ki se je tudi podal na Montblanc in obstoja bojazen, da je tudi ta preminul v gorovju zaradi neugodnih vremenskih prilik. Iz Briencona poročajo, da so planinski vodje na nekem sto metrov strmem padcu našli trupla treh pariških hribolazcev, ki so prav pri naskoku najvišje gore v Evropi prišli ob življenje.

Velika poletna razprodaja hiša čevljev

NEUNER

Celovec

ANEKDOTE

Dokažite

Gorkega so potem, ko je bil napisal že več povesti, zaradi pohajkovanja aretirali. Na policiji je povedal, kako se piše, pa ga je uradnik vprašal, ali je sorodnik pisatelja Gorkega.

„Gorki sem jaz sam.“ „Hočem, da mi to dokažete!“ je rekel policaj. „Sedite za mojo mizo in napišite povest.“

Gorki jo je brž napisal in takoj so ga izpustili. Njegova povest pa je čez nekaj dni izšla v ondotnem časniku s podpisom policijskega uradnika.

Skromnost

Knjižničar francoskega kralja Franca I. Duval je bil znan po skromnosti. Nekega dne ga je neki plemič nekaj vprašal, pa mu ni znal odgovoriti.

„Ali vas kralj plačuje zato, da ne znate odgovoriti?“ je rekel plemič.

„Kralj me plačuje za tisto, kar znam“, je odgovoril Duval, „če bi me plačeval za tisto, česar ne znam, bi vsi kraljevi zakladi za mojo plačo ne zadostovali.“

Odpošiljatelj: .....

(Ime)

.....

(Točen naslov)

Drucksache

znamka

30g

Bücherzettel

„NAŠA KNJIGA“

vam nudi slovenske strokovne knjige vseh vrst in to po zelo nizkih cenah. Dobavi vam pa tudi nemške strokovne knjige. Zato naročajte tudi nemške strokovne knjige potom „Naše knjige“.

„Naša knjiga“

CELOVEC - KLAGENFURT

Gasometergasse 10

RADIO SCHMIDT

„hiša malega človeka“

Radio-aparati za vsakogar (obroki po dogovoru) elektro-material, žarnice za domačo uporabo in prodajo. Moderna reparaturna delavnica. Studio za snemanje na plošče

Celovec, Bahnhofstrasse 22, Tel. 29-48

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.